

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Vznik a zánik obce

Bakalářská práce

Autor: Jan Armstark

Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Plzeň, 2020

Prohlášení:

Tímto prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma: **Vznik a zánik obce** zpracoval sám pouze s využitím pramenů a citací uvedených v práci.

V Jirkově, dne 21. března 2020

Jan Armstark

Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za odborné vedení, konstruktivní připomínky, vstřícnost při konzultacích a cenné rady, které mi pomohly vypracovat mou bakalářskou práci.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Definice obce.....	3
3. Funkce obce.....	5
4. Orgány obce	9
4.1 Zastupitelstvo obce	9
4.2 Rada obce	11
4.3 Starosta	11
4.4 Obecní úřad.....	12
4.5 Zvláštní orgány obce	13
4.6 Orgány zastupitelstva a rady obce	13
4.7 Obecní policie.....	14
5. Působnost obcí.....	16
5.1 Samostatná působnost.....	17
5.2 Přenesená působnost.....	20
6. Typy obcí.....	22
6.1 Obec „základní“.....	22
6.2 Městys.....	22
6.3 Město	23
6.4 Statutární město	24
6.5 Hlavní město Praha.....	26
6.6 Krajské město	28
7. Vznik obce.....	29
7.1 Sloučení obcí	29
7.2 Oddělení části obce.....	30
7.3 Zrušení nebo změna vojenského újezdu.....	32
8. Zánik obce	33
8.1 Sloučení a připojení obcí	33
8.2 Zánik obcí z důvodu vybudování vodní nádrže.....	33
8.3 Zánik obcí z důvodu těžby hnědého uhlí.....	34
8.4 Další způsoby zániku obcí.....	37
9. Bývalá obec Ervěnice.....	40
10. Závěr.....	44
11. Cizojazyčné resumé.....	46
12. Použité zdroje.....	49

13. Přílohy	53
-------------------	----

1. Úvod

Důvodů, proč jsem si vybral téma vznik a zánik obce, bylo hned několik. Nejprve je potřeba zmínit, že mě toto téma zaujalo hned na první pohled, jelikož je dle mého názoru relativně pružné, tudíž ho lze zpracovat několika různými způsoby, což dává autorovi určitou volnost při jeho vypracovávání. Dále jsem chtěl o problematice vzniku a zániku obcí získat více informací, protože věřím, že bych nově získané znalosti mohl v životě dále využít. V neposlední řadě jsem si toho téma vybral, protože pocházím z Ústeckého kraje, konkrétně z okresu Chomutov, kde hlavně v minulém století masivně zanikaly obce, ať už z důvodu poválečného vysídlení německého obyvatelstva, či kvůli těžbě hnědého uhlí.

V první části mé bakalářské práce se zaměřím na obec jako takovou, to znamená, že představím několik různých definic pojmu obec od různých autorů, jelikož obec nemá úplně přesně danou definici a je možné ji vymezit několika způsoby. Poté se přesunu k funkcím obce, ty vymezím ze sociologického i právního pohledu.

V následné kapitole se budu zabývat orgány obce, která je pro přehlednost rozdělena na několik podkapitol, ve kterých budu jednotlivé orgány charakterizovat. Dále budu pokračovat kapitolou s názvem Působnost obcí, zde budu rozebírat především samostatnou a přenesenou působnost obcí. I další kapitola bude lepší přehlednost rozdělena na několik podkapitol, v nichž budu rozebírat 3 základní typy obce, jimiž jsou obce „základní“, městyse a města. Spolu s nimi rozeberu i další typy obcí, jakými jsou statutární města, krajská města a hlavní město Praha.

Dále se přesunu k jádru své bakalářské práce, které tvoří problematika vzniku a zániku obce. U vzniku obce vymezím způsoby, jakými může obec v dnešní době vzniknout. Ke kapitole pojednávající o zániku obce přistoupím poněkud odlišně, zde primárně vymezím několik způsobů, jakými obce zanikaly v minulosti, přičemž se zaměřím především na způsoby zániku obcí ve 20. století.

Poté popíšu dnes již bývalou obec Ervěnice, mám na mysli její historický, územní a populační vývoj od jejího vzniku až k úplnému zániku, spolu s tímto udělám také stručný popis obce. Na konci této kapitoly přejdu k příčině, jež mohla za zánik obce, včetně toho, kam byli původní obyvatelé Ervěnic přemístěni. Před tím vším ale nejprve vysvětlím, proč jsem si vlastně vybral právě Ervěnice.

V závěru práce shrnu a vyhodnotím poznatky získané jejím vypracováním, včetně celkového přínosu pro mě. Následně předložím seznam odborné literatury, právních předpisů a dalších materiálů, ze kterých jsem čerpal. Úplně na závěr do příloh přiložím ještě seznam zaniklých obcí na našem území v důsledku vybudování vodních nádrží a těžby hnědého uhlí, spolu s několika obrázkovými přílohami, které budou vyobrazovat například některé zaniklé obce zmíněné v mé bakalářské práci nebo příčiny, kvůli kterým obce v minulosti zanikly.

2. Definice obce

Pojem obec je možné vymezit mnoha způsoby, jelikož lze najít několik různých pohledů na obec jako takovou, na osobní a územní základ obce či na její samosprávu, což se projevuje odlišnými definicemi.

Tehdejší zákony o obecním zřízení, jež v minulosti platily na našem území, definici pojmu obec neobsahovaly, výjimku tvoří § 1 prozatímního obecního zákona ze 17. března 1849, č. 170 ř. z., ten vymezil místní obec jako katastrální obec, která je vyměřená jako samostatný celek, pokud není součástí jiného celku už tvořící samostatnou místní obec. Tato definice se tedy omezila pouze na územní obvod obce.

Další definici přinesl Všeobecný slovník právní vydaný v roce 1897, ten vymezil politickou obec jako obvodovou korporaci nejnižšího druhu spojující všechny pozemky a osoby náležející k obci v jeden celek, jenž je určitým způsobem organizován, tak aby obstarával veřejné záležitosti v mezích své působnosti týkajících se osob a pozemků, které k obci náleží.

Podle J. Pražáka (1900, 47) „*slovem obce naznačujeme v ohledu na osobní svazek lidí spojeným zájmy místními, v ohledu věcném pak plochu, která jest okrskem působnosti svazku onoho*“.

Podle J. Flögela (1948, 41) „*obec v právním smyslu je zákonem organizovaná veřejná korporace, které je svěřena určitá část veřejné moci nad osobami a věcmi na určitém území*“. Ve své práci J. Flögel definuje obec i jako nejnižší článek veřejné správy, dále pak říká, že podle soukromého práva je obec právnickou osobou a zároveň veřejnou korporací.

Rakouský autor K. Gallent (1978, 26) nahlížel na pojem obec různými pohledy. Autor tedy říká: „*Obcí je třeba rozumět jak sociologickou jednotku místního společenství, tak i právnickou osobou, jež vystupuje jako nositel práv a povinností ve státním mechanismu.*“ Dále autor definoval obec ze sociologického pohledu jako určité sousedství, shromáždění lidí úzkého obvodu, či souhrn individuí, jež jsou na sebe odkázány, tudíž chtějí plnit společné potřeby a uskutečňují společné zájmy. Z pohledu právního je podle něj obec právní subjekt vybavený pravomocí a působností.

To německý autor M.-E. Geis (2008, 31) vymezuje obec jako prototyp veřejnoprávního územního společenství, kdy tento prototyp také nepřímou vykonává

výkon státní správy.¹

Český právní řád, konkrétně § 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích definuje obec jako základní územní samosprávné společenství občanů, dále je podle § 2 obec také veřejnoprávní korporací vlastnící majetek.²

---

¹ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, Wolters Kluwer ČR, a.s., Praha, 2010, 377 s. (s. 62-63) ISBN 978-80-7357-561-8, poznámka: citace výše zmíněných autorů, které definují pojem obec jsou převzaty z této knihy a lze je nalézt na stranách zde uvedených

² Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), (§ 1-2). Zákony pro lidi – Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 18.11.2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

3. Funkce obce

Není snadné jednoznačně a kompletně vymezit všechny funkce, které obec plní, protože, ač se to na první pohled nezdá, můžeme jich najít velké množství, především ale záleží, jestli se na obec díváme z pohledu sociologického nebo právního, jelikož každý pohled přiznává obci jiné funkce. V následujících několika odstavcích vymezím jakési minimum funkcí obce jak ze sociologického, tak i právního hlediska.

Nejprve však představím některé teorie charakterizující funkce obce. Zde zmíním dva nejvlivnější přístupy, první je tzv. koncepce dvojího státu, která vychází z neomarxistického přístupu, druhá se nazývá teorie veřejné volby, ta vychází z přístupu liberálního.

Koncepce dvojího státu říká, že úlohou obcí nacházejících se uvnitř státu je zajistit s podporou institucí, které tyto služby poskytují, reprodukci dostatečného počtu vzdělané a zdatné pracovní síly. Obce mají dále zodpovědnost zajistit této pracovní síle sociální služby, rekreaci, vzdělání a bydlení.

Teorie veřejné volby zase tvrdí, že „*individua v demokraciích upřednostňují spotřebu a užití statků a služeb nabízených ze soukromých zdrojů před statky a službami poskytovanými ze zdrojů veřejných*“ (Chandler, 1998, 247). Obce by podle tohoto konceptu měly poskytovat svým obyvatelům takové základní činnosti a služby, které jsou v soukromé sféře pro příjmově chudé a průměrné obyvatele příliš drahé, tudíž si je nemohou finančně dovolit. Mezi takové služby patří například zdravotní péče, sociální služby či veřejná doprava, To ale neznamená, že obce musí všechny tyto služby zajistit vlastními silami, na zajišťování některých služeb si mohou najímat soukromé firmy.³

Ze sociologického hlediska obec sdružuje lidi na jednom určitém územním celku, kdy díky tomuto sdružení vznikají mezi jejími obyvateli určité vzájemné vztahy, ať už to jsou vztahy rodinné, sousedské nebo pracovní. Dále tyto vzájemné vztahy vznikají také tím, že obyvatelé obce vytvářejí například určité hospodářské a ekonomické celky, či nějaké zájmové nebo společenské organizace. Obce tedy tvoří základní kostru územního uspořádání, kdy jádrem této kostry jsou konkrétní jednotlivci, kteří vystupující v roli občanů, jelikož se jedná o osoby s formálně stejnými právy a povinnostmi.

---

³ Balík, Stanislav, Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, 1. vydání, Grada Publishing, a.s., Praha, 2009, 256 s. (s. 29-30), ISBN 978-80-247-2908-4, poznámka: citace z díla J. A. Chandlera je převzata z této knihy, konkrétně ze s. 29

Právě sdružení lidí do územních celků neboli obcí tvoří svou strukturou základ státu, kdy je tato struktura budována odspodu, to znamená, že občané se sdružují v obcích, obce zase ve vyšších územních celcích různých stupňů, což mohou být okresy, poté kraje atd. a nakonec se všichni sdruží do jednoho státu. Takovéto sdružení obcí je sice historicky podmíněno, ale aby přispělo k přednostnímu využití osvědčených systémů územní dělby práce, je potřeba respektovat vazby, které již byly utvořeny dříve. Je tedy zřejmé, že obce plní ve státě i v celé společnosti specifickou úlohu, jelikož jsou určitými územními společenstvími, která tvoří samotní občané s prioritními územními vztahy. Takovéto vztahy vyplývají například ze společného užívání určitých zařízení, ze vzájemné blízkosti obydlí nebo ze společného užívání nějakého prostoru určitého území.⁴

Funkce obce z právního hlediska ovlivňuje několik faktorů, jimiž jsou například historický vývoj, rozdílná velikostní struktura obcí, rozdílné postavení komunální úrovně vůči centrálnímu politickému systému nebo rozdílné nastavení struktur zastupitelských orgánů. Zde se také objevují otázky, jaké služby a činnosti by měla zajistit obec a co by bylo dobré svěřit do rukou soukromých subjektů. Měly by obce pečovat o veřejnou zeleň? Měly by obce samy uklízet veřejná prostranství? Měly by si vyrábět vlastní elektřinu, například z obnovitelných zdrojů, a být alespoň částečně energeticky samostatné? Měly by menší obce provozovat pro své obyvatele obchod, i když by to bylo ztrátové a žádný soukromník by ho v takovéto obci neotevřel, jelikož by se mu nevyplatil? A to je pouze malý výčet otázek týkajících se problematiky, jaké činnosti a služby je lepší nechat zajišťovat obce v rámci své samostatné působnosti a které svěřit soukromým subjektům, protože ne vždy je odpověď jednoduchá.

V České republice vykonávají obce funkce v samostatné a přenesené působnosti. V následujících několika odstavcích představím funkce obce v samostatné působnosti, kde lze tyto funkce rozdělit do sedmi oblastí, jimiž jsou oblasti politické, sociální, ekonomické, bezpečnostní, ekologické, infrastrukturní a prognostické.

Politické funkce patří mezi rozsáhlou skupinu funkcí, kterými obce disponují. Jedná se tak o vyhlašování místního referenda a provedení jeho výsledků, udělování čestného občanství, vytváření partnerských vztahů s dalšími obcemi,

---

⁴ Kala Václav, Příkryl Jan, Vraný Jiří, Správa a samospráva obce, 1. vydání, Naše vojsko, Praha, 1992, 112 s., (s. 7), ISBN 80-206-0237-2

volba či ustanovování orgánů obcí, pojmenovávání ulic a jiných veřejných prostranství a další.

Sociální funkce jsou takové, které je možné zařadit do oblasti vzdělání, sportu, zdravotnická péče a kultury. Sociální funkcí obce tedy může být zakládání mateřských, základních a za jistých okolností i středních škol, zřizování sportovišť, zdravotnických zařízení, domovů důchodců, kulturních zařízení nebo hřbitovů.

Mezi ekonomické funkce je možné zařadit ty, jež se nějak vztahují k hospodaření obce. Jedná se především o hospodaření s majetkem obce, sestavování rozpočtu, schvalování závěrečného účtu, zřizování peněžních fondů, zakládání a rušení právnických osob, poskytování či přijímání darů a podobně.

Bezpečnostní funkce není, co do počtu kompetencí, jež bychom sem mohli zařadit, tak obsáhlá jako ostatní, patří do ní především pravomoc zřizovat obecní policii.

Mezi ekologické funkce řadíme takové, které zajistí čistotu obce. Do ekologických funkcí tedy lze zařadit například svoz a likvidaci odpadů, odvádění a čištění odpadních vod nebo úklid veřejných prostranství obce.

Infrastrukturní funkce jsou jedny z nejvýznamnějších. Mezi tyto funkce patří spravování, udržování a provozování zařízení zřízených z důvodu, aby uspokojovaly určité potřeby občanů obcí, tím je myšleno například údržba vodovodů a kanalizací či správa a údržba komunikací náležející k obci, jedná se o silnice, chodníky, cyklostezky a další.

Nakonec funkce prognostické, do této kategorie patří schvalování programu rozvoje obce, schvalování regulačního a územního plánu nebo přijímání koncepčních dokumentů v oblasti politického, sociálního, ekonomického, právního a organizačního rozvoje v budoucnosti.

Obce mohou při plnění těchto funkcí využít celou řadu nástrojů, jakými jsou usnesení zastupitelstva a rady obce, uzavírání smluv, ukládání sankcí nebo pravomoc vydávat obecně závazné vyhlášky týkající se záležitostí samostatné působnosti obce.

V rámci rozdělení funkcí můžeme občas pozorovat napětí mezi samostatnou a přenesenou působností obce, protože dochází ke střetům mezi obcemi a státem, konkrétně pak v případě, jestli daná funkce ještě spadá do samostatné působnosti obce, nebo už se jedná o přenesenou působnost, jelikož stát má v některých případech tendenci přistupovat k záležitostem, které spadají do samostatné působnosti jako k záležitostem spadající do působnosti přenesené.

Jako příklad takovýchto sporů je možné uvést problematiku školství, kde se jednalo hlavně o malé školy v obcích. Ve školním roce 2003/2004 bylo zavedeno, že i malé školy, jež obsahovaly pouze pár tříd, například tři nebo čtyři, musí mít ve třídách v průměru minimálně 17 žáků, pokud tohoto počtu žáků ve třídách školy nedosáhly, musely žádat Ministerstvo školství o výjimku. Problém byl však v tom, že tato výjimka byla udělována pouze na jeden školní rok, tudíž na další školní rok musely školy žádat o výjimku znovu. S tím byla spojena nejistota jak zřizovatele školy, který se mohl bát do školy a jejího zařízení investovat, tak i rodičů, kteří radši svoje děti umístili do jiné školy, protože nikdo nemohl předem vědět, zda škola dostane výjimku i na následující školní rok a zda nebude muset být zrušena. Právě v tomto případě stát prostřednictvím Ministerstva školství vstoupil do samostatné působnosti obcí, protože i kdyby obec chtěla provoz školy dotovat z vlastních financí, tak by jí to bylo k ničemu, protože bez výjimky od ministerstva by byla stejně škola zrušena.⁵

V současnosti také existuje hranice minimálního počtu žáků ve třídách. Tato hranice už ale není oproti minulosti jednotná, záleží na počtu tříd ve škole, na typu školy nebo na žácích, kteří jsou do dané třídy zařazeni.⁶ Výše finančních prostředků, které škola na svůj provoz dostane, závisí mj. i na průměrném počtu žáků ve třídách, ty jsou rozděleny do několika velikostních kategorií. Pokud škola minimální hranici průměrného počtu žáků ve třídách nesplní, požádá o výjimku zřizovatele školy. Zřizovateli školy udělením takovéto výjimky vzniká povinnost, doplatit zvýšené výdaje na provoz školy související s nižším počtem žáků ve třídách, než je zákonem stanovený minimální počet tak, aby mohla škola fungovat i nadále. To dává obcím, ale i jiným zřizovatelům škol možnost se rozhodnout, zda budou tyto malé školy finančně dotovat, nebo je raději zruší.⁷

---

⁵ Balík, Stanislav, Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, (s. 29-32)

⁶ Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, (§ 4-5a). Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 25.11.2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-48#f2901408>

⁷ MŠMT, FAQ – Často kladené otázky [online]. [cit. 25.11.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/faq-casto-kladene-otazky-1>

4. Orgány obce

Obec jakožto veřejná korporace může navenek jednat pouze prostřednictvím svých orgánů, přesněji řečeno fyzických osob neboli funkcionářů. U obcí lze rozeznávat orgány obcí ze tří hledisek.

Tím prvním je dělení podle jejich složení, kdy můžeme rozdělit orgány obce na orgány složené z více osob (kolegiální) a orgány složené pouze z jedné osoby (individuální). Mezi kolegiální patří zastupitelstvo obce, rada obce, výbory nebo komise, mezi individuální lze zařadit starostu.

Druhým způsobem dělení je podle demokratické legitimacy. Podle tohoto způsobu lze dělit orgány obce na přímo volené občany, volené zastupitelstvem a ustanovené jinak. Přímo volený orgán obce je zastupitelstvo, to volí starostu, radu a výbory obce. Do podskupiny ustanovené jinak řadíme komise a zvláštní orgány obce.

Orgány obce můžeme rozdělit i z hlediska právního základu na prvotně ústavně zakotvené, kam se řadí zastupitelstvo, a na prvotně zákonně zakotvené, kam patří ostatní orgány, kterými obec disponuje, včetně zastupitelstva městské části.

4.1 Zastupitelstvo obce

„Zastupitelstvo obce je jediný z orgánů obce, který je ústavně zakotven“ (Koudelka, 2001, 89). Dále se jedná o jediný orgán obce, do kterého občané volí své zástupce přímo.⁸

Počet členů zastupitelstva je závislý zejména na počtu obyvatel obce a velikosti jejího obvodu. Obce, které mají do 500 obyvatel, mívají mezi 5 až 15 zastupiteli, u obcí, kde se počet obyvatel pohybuje v rozmezí nad 500 do 3000, se počet lidí v zastupitelstvu pohybuje mezi 7 až 15. Pokud v obci žije více než 3000 obyvatel, může obec disponovat 11 až 25 zastupiteli, toto rozmezí je však určeno pouze pro obce do 10 000 obyvatel. U obcí majících nad 10 000 obyvatel je spodní hranice zastupitelů 15 a může se vyšplhat až na 35. U obcí disponujících 50 000 až 150 000 obyvateli stoupá počet zastupitelů až ke 45 členů, přičemž jejich nejmenší počet je 25. Nakonec obce mající nad 150 000 obyvatel, můžou mít od 35 až do 55 zastupitelů, přičemž i zde závisí na počtu obyvatel v dané obci, čím více jich je, tím více zastupiteli obec disponuje. Počet obyvatel obce vzhledem k počtu zvolených

---

⁸ Koudelka, Zdeněk, *Obce a kraje – podle reformy veřejné správy v roce 2001*, 2. aktualizované a doplněné vydání, Linde, a.s., Praha, 2001, 423 s., (s. 89), ISBN 80-7201-272-X

zastupitelů se bere podle daného počtu obyvatel k datu 1. ledna roku, v němž se konají obecní volby. Pokud neurčí zastupitelstvo jinak, je volen stejný počet zastupitelů jako v minulém volebním období.⁹

„Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením k okamžiku ukončení hlasování“ (Koudelka, 2001, 91). Člen zastupitelstva je povinen na prvním zasedání zastupitelstva, jehož se účastní, složit slib, ve kterém slibuje na svou čest a svědomí, že bude svoji funkci vykonávat svědomitě v zájmu své obce a občanů a že se bude řídit Ústavou a zákony České republiky, tento slib musí následně stvrdit svým podpisem. Pokud zastupitel obce odmítne složit slib nebo slib složí s výhradou, jeho mandát zaniká. Dalšími způsoby, kterými může mandát zastupitele zaniknout, jsou doručení písemné rezignace starostovi nebo primátorovi, úmrtí zastupitele, ztráta mandátu z důvodu neslučitelnosti funkcí, ztráta volitelnosti, zánik obce, den konání voleb do obecního zastupitelstva a pravomocný rozsudek soudu odsuzující člena zastupitelstva k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.¹⁰

Zastupitelstvo obce disponuje poměrně rozsáhlými pravomocemi, z tohoto hlediska by se dalo říct, že se jedná o nejdůležitější orgán v obci. Zastupitelstvo obce schvaluje rozpočet, program rozvoje a závěrečný účet obce, dále vydává obecně závazné vyhlášky, rozhoduje o vyhlášení místního referenda, zřizuje a ruší obecní policii, volí z řad členů zastupitelstva starostu, místostarosty a další členy rady obce a odvolává tyto lidi z funkcí. Zastupitelstvo také rozhoduje o zřízení nebo zrušení příspěvkových organizací a organizačních složek obce. Pravomocí, jež vykonává zastupitelstvo, je více, výše zmíněné příklady představují pouze určitý výčet jeho pravomocí. Všechny uvedené příklady vykonává zastupitelstvo v samostatné působnosti, v působnosti přenesené vydává nařízení obce, pokud v obci není zřízena rada obce.¹¹

Ministerstvo vnitra může rozpustit zastupitelstvo obce, pokud není schopno se usnášet, protože se nesešlo po dobu delší než 6 měsíců. Další důvod k rozpuštění zastupitelstva obce je, že „zastupitelstvo nebo jiný orgán obce nepostupoval v souladu s rozhodnutím soudu o povinnosti vyhlásit místní referendum a přes výzvu Ministerstva vnitra zastupitelstvu obce, aby do 2 měsíců zjednálo nápravu, tak neučinilo“ (Kopecký, 2010, 229).

---

⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, (§ 67-68)

¹⁰ Koudelka, Zdeněk, Obce a kraje – podle reformy veřejné správy v roce 2001, (s. 91-96)

¹¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, (§ 84)

Zastupitelstvo se schází dle své vlastní potřeby, nejméně však jednou za 3 měsíce. Zasedání zastupitelstva obce je přístupné veřejnosti. Zastupitelstvo je schopno se usnášet, pokud je na zasedání přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. K přijetí platného usnesení, volby nebo rozhodnutí je potřeba souhlas nadpoloviční většiny všech jeho členů, nadpoloviční souhlas přítomných zastupitelů by tedy stačit nemusel.¹²

4.2 Rada obce

Radu obce lze definovat jako výkonný orgán obce působící v oblasti samostatné působnosti. Rada je odpovědná obecnímu zastupitelstvu. V oblasti přenesené působnosti rada rozhoduje pouze v případech stanovených zákonem.

Radu obce tvoří starosta, místostarosta či místostarostové a radní. Rada může mít nejméně 5 členů, nejvíce 11, počet členů je vždy lichý a jejich počet nesmí být vyšší než třetina počtu členů zastupitelstva. V obcích, ve kterých má zastupitelstvo méně než 15 členů, se rada obce nevolí.

Schůze rady obce jsou neveřejné, avšak je možné přizvat i jiné osoby, pokud se na tom členové rady dohodnou. Schůze rady svolává starosta dle potřeby. Na schůzích rada rozhoduje nadpoloviční většinou všech členů.

Pokud v průběhu funkčního období počet členů rady klesne pod 5 a na dalším zasedání zastupitelstva nebude počet členů doplněn alespoň na 5 členů, tak pravomoci rady převezme zastupitelstvo až do doby, dokud nebude počet členů rady doplněn alespoň na minimální počet 5 členů. V takovém případě má zastupitelstvo možnost svěřit plnění určitých úkolů rady starostovi.¹³

Kompetencemi rady obce jsou například zabezpečování hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, rozhodování ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti, vydávání nařízení obce, schvalování organizačního řádu obecního úřadu, stanovení pravidel pro přijímání a vyřizování petic či stížností.¹⁴

4.3 Starosta

„Starosta je představitelem obce, vystupuje jejím jménem ve vnějších právních vztazích“ (Kopecký, 2010, 237). Starosta je tedy orgán, který v právních vztazích projevuje vůli obce, jelikož jménem obce vystupuje navenek. Starosta je oprávněn činit za obci právní úkony.

---

¹² Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 228-229)

¹³ Koudelka, Zdeněk, Obce a kraje – podle reformy veřejné správy v roce 2001, (s. 108-109)

¹⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, (§ 102)

Zastupitelstvo obce volí starostu ze svých členů a za výkon své funkce je starosta odpovědný právě zastupitelstvu. Starosta musí být rovněž občan České republiky. Starosta je zároveň také člen rady obce.

Pokud je starosta odvolán nebo se své funkce vzdal, přebírá jeho pravomoci místostarosta, kterého určí zastupitelstvo, až do doby zvolení nového starosty. Pokud takový místostarosta není, zastupitelstvo dočasně pověří k výkonu funkce starosty některého člena zastupitelstva, dokud nebude zvolen nový starosta.¹⁵

Starosta svolává a ve většině případů i řídí zasedání zastupitelstva a rady obce, dále podepisuje spolu s ověřovateli zápis z těchto jednání. V obci, kde není tajemník obecního úřadu, starosta zabezpečuje výkon přenesené působnosti. Starosta má také na starost informovat veřejnost o činnostech obce. Dále může starosta rozhodovat i o některých záležitostech spojených se samostatnou působností obce, pokud mu tyto záležitosti svěří rada obce. Starosta má větší rozsah pravomocí, zde je pro představu uvedeno jen pár z nich.¹⁶

4.4 Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, který stojí v jeho čele, místostarostou či místostarosty, tajemníkem obecního úřadu a zaměstnanci obce, jež byli zařazeni do obecního úřadu.

Pokud tak rozhodne rada obce, je možné rozdělit obecní úřad na oddělení a odbory. Členění obecního úřadu na odbory a v nich případné vytváření určitých oddělení je spíše zvykem než povinností, protože neexistuje zákonná povinnost, určující, že obecní úřad musí být členěn na odbory a případná oddělení. Je možné na obecním úřadu vytvářet oddělení, aniž by se musely zřizovat odbory. Podoba rozdělení obecního úřadu tedy zcela závisí na radě obce, v jejíž kompetenci je vnitřní organizace obecního úřadu.

Obecní úřad vykonává v samostatné působnosti takové úkoly, které mu stanoví zastupitelstvo a rada obce, dále pak pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. V přenesené působnosti má obecní úřad za úkol vykonávat státní správu, kromě činností patřících do působnosti jiných orgánů obce.¹⁷

---

¹⁵ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 235-239)

¹⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, (§ 103)

¹⁷ Koudelka, Zdeněk, Obce a kraje podle: reformy veřejné správy v roce 2001, (s. 117-118)

4.5 Zvláštní orgány obce

Pokud je to v souladu se zvláštními zákony, má starosta pravomoc zřídit pro výkon přenesené působnosti zvláštní orgány, přičemž jmenuje a odvolává jejich členy. Zvláštní orgán obce s rozšířenou působností vykonává státní správu pro svůj příslušný správní obvod obce s rozšířenou působností podle obecního zřízení v případech stanovených zvláštními zákony.

Starosta obce s rozšířenou působností může pro správní obvod obecního úřadu své obce zřídit jako zvláštní orgán Radu obcí pro udržitelný rozvoj území, avšak ostatní obce ve správním obvodu této obce s tím musí souhlasit. Starosta obce s rozšířenou působností, jenž Radu zřídil, je i jejím předsedou, dále na návrh ostatních obcí ve správním obvodu jmenuje další její členy, vždy po jednom zástupci za každou obec ve správním obvodu. Jako další příklad zvláštního orgánu obce je možné uvést Povodňovou komisi.¹⁸

Zvláštním orgánem obce může být i komise pro projednání přestupků. Pokud je přestupková komise zřízena jako zvláštní orgán, liší se oproti běžné přestupkové komisi ve způsobu zřizování a ustanovování jejích členů, jinak obě komise plní totožné úkoly. Přestupkovou komisi jako zvláštní orgán zřizuje starosta, narozdíl od běžné přestupkové komise, tu zřizuje rada obce. Přestupková komise jako zvláštní orgán má nejméně 3 členy a v jejím čele může být pouze osoba, která má právnické vzdělání tzn. absolvent vysokoškolského magisterského vzdělání v oboru právo nebo pokud daná osoba splnila pro příslušnou agendu zkoušku zvláštní odborné způsobilosti.¹⁹

4.6 Orgány zastupitelstva a rady obce

Zastupitelstvo má možnost zřídit výbory jako své iniciativní a kontrolní orgány. I když je zřízení většiny výborů dobrovolné, objevují se i takové, kde je dána povinnost jejich zřízení, jsou jimi finanční a kontrolní výbor.

Za určitých podmínek musí být povinně zřízen i výbor pro národnostní menšiny. Tento výbor se zřizuje, pokud podle posledního sčítání obyvatel v územním obvodu obce žije minimálně 10 % občanů hlásících se k jiné než české národnosti.

Výbor má vždy lichý počet členů. Aby bylo usnesení výboru platné, je potřeba souhlas nadpoloviční většiny všech členů výboru. Předsedou výboru se

---

¹⁸ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 245)

¹⁹ Koudelka, Zdeněk, Obce a kraje – podle reformy veřejné správy v roce 2001, (s. 125)

může stát pouze člen zastupitelstva, výjimkou je osadní výbor, tam tato podmínka neplatí. Ostatní členové výboru už nemusí být členy zastupitelstva obce.

Rada obce jako své iniciativní a kontrolní orgány na rozdíl od zastupitelstva zřizuje komise, komise tedy předkládají své náměty a stanoviska radě. Starosta může svěřit komisi či komisím v některých věcech výkon přenesené působnosti, tento krok však musí projednat s ředitelem krajského úřadu. Ve výkonu své přenesené působnosti na svěřeném úseku je komise odpovědná starostovi.²⁰

V ostatních případech je komise odpovědná radě obce. K platnosti usnesení je zapotřebí většina hlasů všech členů komise, počet členů komise stanovuje rada obce. Jako příklad komisí je možné uvést přestupkovou komisi nebo komisi pro výchovu a vzdělání.²¹

4.7 Obecní policie

Obecní policii za orgán obce označuje zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Nejde však o obligatorní orgán, obec není povinna zřizovat obecní policii. Obecní policie se zřizuje formou obecně závazné vyhlášky obce.

Podle § 3a zákona o obecní policii může obec, která nemá zřízenou obecní policii, uzavřít veřejnoprávní smlouvu s jinou v obci ve stejném kraji o tom, že obecní policie obce, kde je obecní policie zřízena, může vykonávat úkoly podle zákona i na území obce, která obecní policii zřízenou nemá. „*Veřejnoprávní smlouva vyžaduje ke svému uzavření nebo změně obsahu souhlas krajského úřadu*“ (Kopecký, 2010, 247).²²

Podle § 3b zákona o obecní policii může starosta obce, na jejímž území byl vyhlášen stav nebezpečí, stav ohrožení nebo nouzový stav, dále pokud se v obci pořádá veřejnosti přístupná kulturní, sportovní nebo obdobná společenská akce, na které se předpokládá, že se jí zúčastní větší množství osob, uzavřít veřejnoprávní smlouvu se starostou jiné obce o poskytnutí strážníků obecní policie.

O uzavření veřejnoprávní smlouvy informuje starosta obce, kde byl vyhlášen krizový stav, hejtmana kraje, ve kterém se daná obec nachází. V případě uzavření veřejnoprávní smlouvy z důvodu konání společenské akce informuje starosta obce, kde se společenská akce uskuteční, krajský úřad, pod který obec

---

²⁰ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 245-246)

²¹ Koudelka, Zdeněk, Obce a kraje – podle reformy veřejné správy v roce 2001, (s. 124)

²² Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 246-247)

spadá.²³

„Obecní policii řídí starosta nebo jiný člen zastupitelstva obce pověřený zastupitelstvem. Na návrh této osoby, která řídí obecní policii, může zastupitelstvo pověřit plnění některých úkolů při řízení obecní policie určeného strážníka“ (Kopecký, 2010, 248).

Mezi kompetence obecní policie patří například projednávání přestupků v blokovém řízení podle zákona o přestupcích, dále obecní policie může za určitých podmínek měřit rychlost provozu na podzemních komunikacích. Mezi vyložené kompetence strážníků patří oprávnění požadovat vysvětlení, oprávnění požadovat prokázání totožnosti, oprávnění odejmout věc, oprávnění zakázat vstup na určená místa a další.

Obecní policii tvoří zaměstnanci, jež jsou do ní zařazeni, jedná se o strážníky, ostatní zaměstnance a čekatele. Čekatelem může být ten, kdo splňuje podmínky pro výkon funkce strážníka, ale nemá osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů. Obec má pravomoc převést strážníka či jiného zaměstnance obce k výkonu práce čekatele, pokud splní zákonné důvody k tomuto přerazení.²⁴

Strážníkem obecní policie se může stát občan, který je bezúhonný, starší 18 let, spolehlivý, zdravotně způsobilý, dosáhl středního vzdělání zakončeného maturitní zkouškou a má osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů.²⁵

---

²³ Zákon č. 553/1991 Sb., zákon o obecní policii, (§ 3b). Zákony pro lidi – Sběrka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 20.01.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>

²⁴ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 247-249)

²⁵ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, (§ 4)

5. Působnost obcí

„Nejobecněji lze působnost charakterizovat jakožto souhrn práv a povinností, které jsou územnímu samosprávnému celku stanoveny k plnění jeho úkolů“ (Kopecký, 2010, 163). Působnost obcí můžeme rozdělit na územní, kdy samosprávný celek vykonává svou působnost v rámci určitého území, a věcnou, kdy tato působnost označuje okruh společenských vztahů, ve kterých je působnost vykonávána. Obě působnosti ještě více vymezím v následujících odstavcích.

„Územní působnost je určena v zásadě územními hranicemi územních samostatných celků“ (Kopecký, 2010, 163), na tomto územním obvodu můžou samosprávné celky a jejich orgány realizovat své úkony v rámci veřejné správy. V rámci platných právních předpisů České republiky mohou obce za určitých podmínek vykonávat některé agendy státní správy mimo svůj územní obvod na území dalších obcí. Jedná se hlavně o obce, jež mají pověřený obecní úřad, a obce s rozšířenou působností, tyto obce vykonávají určené úkoly státní správy pro správní obvod, do kterého spadá více obcí. K rozšíření územní působnosti jedné obce vykonávající přenesenou působnost na území obce druhé může dojít i na základě veřejnoprávní smlouvy uzavřené mezi dotčenými obcemi.²⁶

Věcnou působnost je možné definovat jako oblast určitých společenských vztahů v rámci veřejné správy, tyto vztahy upravuje a spravuje v rámci svých činností příslušný subjekt působící ve veřejné správě.

Věcnou působnost můžeme realizovat jak formou samosprávy, kdy se jedná o samostatnou působnost, tak i formou státní správy, kdy se jedná o přenesenou působnost, u obou zmíněných forem realizace věcné působnosti je potřeba zákonný základ.²⁷

Věcná působnost také vymezuje okruh práv a povinností, jež právní řád přiznává samosprávným celkům, prostřednictvím kterých mají být úkoly samosprávných celků plněny.

Do oblasti věcné působnosti územních samosprávných celků je možné zařadit záležitosti různého charakteru, obcím tedy přísluší zabezpečovat místní záležitosti veřejného pořádku, mají možnost zřizovat školská zařízení a školy nebo mohou uložit pokuty podnikatelům znečišťujícím veřejné prostranství.

Primárně ale působnost rozdělujeme na samostatnou (vlastní,

---

²⁶ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 163)

²⁷ Koudelka, Zdeněk, Obce a kraje: podle reformy veřejné správy v roce 2001, (s. 69)

samosprávnou, přirozenou) a na přenesenou (cizí, delegovanou), v následujících podkapitolách obě působnosti vymežím.²⁸

5.1 Samostatná působnost

V oblasti samostatné působnosti obce najdeme záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů nebo záležitosti, jež jsou do samostatné působnosti obce svěřeny zákonem. Do samostatné působnosti naopak nepatří záležitosti, které jsou zákonem svěřeny krajům, záležitosti patřící do přenesené působnosti, dále pak působnost, která je jako výkon státní správy svěřena zvláštním zákonem správním orgánům, včetně případů, kdy se nejedná o přenesenou působnost orgánů obce.

Pokud obec při výkonu své samostatné působnosti vydává obecně závazné vyhlášky, musí se řídit zákonem, v ostatních záležitostech, kdy vykonává svou samostatnou působnost, se řídí dalšími právními předpisy, které jsou vydány na základě zákona.

V samostatné působnosti se obec ve svém územním obvodu také stará o vytváření takových podmínek, aby se rozvíjela sociální péče a byly uspokojovány potřeby občanů, je dobré, když tak obec činí v souladu s místními zvyklosti a předpoklady. Jedná se hlavně o ochranu veřejného pořádku, uspokojení potřeby bydlení, zajištění dopravních spojů a celkově dopravní infrastruktury, uspokojení potřeby informací, vzdělání, ochranu a rozvoj zdraví nebo celkový kulturní rozvoj.

Obec má možnost pro výkon samostatné působnosti zřídit právnické osoby a organizační složky obce, dále obec může podle příslušných právních předpisů zřídit i obecní policii.

Obec v rámci samostatné působnosti hospodaří tak, aby byl její majetek využíván účelně, hospodárně, v souladu se zájmy obce, a aby mohla plnit zákonem vymezené úkoly. O svůj majetek musí obec pečovat, udržovat, popřípadě ho i rozvíjet či zvětšovat. Majetek obce je potřeba chránit před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím, s nepotřebným majetkem obec může naložit podle stanovených právních předpisů. Obec také o svém hospodaření vede účetnictví podle zákona o účetnictví.

Za závazky fyzických a právnických osob obec nesmí ručit, výjimku tvoří například bytová družstva, honební společenstva, fyzické nebo právnické osoby, u kterých je zřizovatelem obec, kraj či stát, a další výjimky zmíněné v zákonem o obcích. Pokud by stát chtěl za hospodaření a závazky obce ručit, musel by takový

---

²⁸ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 163-164)

závazek smluvně převzít.

Nastane-li situace, že obec bude chtít prodat, darovat, směnit, pronajmout, propachtovat nebo vypůjčit nějakou hmotnou či nehmotnou věc, musí takovýto úmysl zveřejnit a vyvěsit na úřední desce obecního úřadu nejméně 15 dní před rozhodnutím příslušného orgánu obce, z důvodu, aby se mohli vyjádřit zájemci a případně předložit své nabídky a návrhy. Pokud není takovýto záměr obcí zveřejněn, stává se právní jednání neplatné.

Při výkonu samostatné působnosti mají obce možnost vzájemně spolupracovat, a to i se zahraničními obcemi, dále mohou být české obce členy různých mezinárodních sdružení samosprávných územních celků.

Za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů mohou obce vytvářet dobrovolné svazky obcí, avšak i vstupovat do už vytvořených svazků obcí. Členem takovýchto svazků může být pouze obec. Svazky obcí vystupují jako právnické osoby a musí si vést účetnictví podle zákona o účetnictví.

Obce, jež jsou členy svazku obcí, mohou spolupracovat v oblastech školství, veřejného pořádku, požární ochrany, sociální péče, kultury, ochrany životního prostředí, zdravotnictví, cestovního ruchu nebo péče o zvířata.

Konkrétněji řečeno, obce spolupracují tak, aby ve svých obcích zajistily čistotu, odvádění a čištění odpadních vod, shromažďování a odvoz komunálních odpadů a případně jejich další zpracování, dále pak i správu veřejné zeleně a veřejného osvětlení.²⁹

V samostatné působnosti vykonává obec kromě výše zmíněných činností také záležitosti týkající se existence obce a jejích územních změn, čímž je myšleno například slučování s jinou obcí, popřípadě více obcemi, připojení k jiné obci, podání návrhu na oddělení části obce, uzavírání dohod o změně hranic obce, dále pak i číslování budov v obci. Pokud však bude chtít obec změnit svůj název, musí nejprve podat návrh na Ministerstvo vnitra, které musí dát k přejmenování obce souhlas. To znamená, že obec o svém přejmenování nemůže rozhodnout sama, nejedná se tedy o samostatnou působnost.

Do samostatné působnosti spadá i vnitřní organizace obce, což představují některé činnosti, jež jsou podle příslušného zákona vykonávány v souvislosti s organizací voleb do zastupitelstev obcí, tím je myšleno například rozhodování o vytvoření volebních obvodů. Dále podle zákona o místním referendu obec

---

²⁹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, (§ 35-35a, 38-39, 46, 50, 55)

organizuje místní referendum.

Obec také volí, zřizuje a ustanovuje orgány obce, případně je zrušuje, dále určuje osobní základ, a to nejen u orgánů obce, ale i u obecního úřadu. Při výkonu samostatné působnosti obec řídí orgány obce a obecní úřad, obci navíc přísluší i jejich kontrola.

Do vnitřní organizace obce můžeme zařadit i zřízení a řízení obecní policie nebo udělování a odnímání čestného občanství obce. Tyto zmíněné činnosti obce vykonává právě v rámci samostatné působnosti. Obec také v samostatné působnosti ukládá pokuty za delikty, které jsou vymezené v obecním zřízení, dále pak jménem obce provozuje různé podnikatelské aktivity.³⁰

V rámci samostatné působnosti je obec oprávněna vydávat komunální dluhopisy, tuto pravomoc využívají zpravidla velká města, výhodou těchto obligací je to, že peníze získané tímto způsobem jsou levnější než z běžného úvěru.

Zvláštní zákony rovněž vymezují určité oblasti, které lze zařadit do samostatné působnosti, takovými oblastmi jsou územní plánovací dokumentace, čímž se myslí vydávání regulačního a územního plánu. Je dobré zmínit, že příprava územně plánovací dokumentace se provádí v rámci přenesené působnosti, avšak konečné schvalování se řadí do působnosti samostatné.

Dále zvláštní zákony dávají možnost obcím zřídit a spravovat předškolní zařízení, základní školy, základní umělecké školy a zařízení jim sloužící. Mimo to mohou obce také zřídit jednotky dobrovolných hasičů a následně zabezpečit úkoly týkající se požární ochrany v obci.

Pod samostatnou působnost obce zařazují zvláštní zákony rovněž různé druhy ochrany, čímž je myšlena například ochrana před alkoholismem a toxikomaniemi, ochrana nočního klidu nebo ochrana veřejného zdraví ve věcech dezinfekce a deratizace.

Obec má podle zvláštních předpisů také zajistit připravenost na mimořádné události a následně se podle potřeby podílet na provádění záchranných a likvidačních prací a celkově na ochraně obyvatelstva.

Na konec této podkapitoly ještě zmíním některé oblasti či činnosti, které podle zvláštních zákonů spadají do samostatné působnosti obce, za zmínku tedy

---

³⁰ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 185-187)

stojí oblast místních poplatků, provozování veřejného pohřebiště nebo spravování obecní kroniky.³¹

5.2 Přenesená působnost

V přenesené působnosti jsou záležitosti určitého nositele správy, v tomto případě státu, vykonávány samosprávným celkem. Pokud se budeme na tuto problematiku dívat z pohledu samosprávného celku, tak můžeme říct, že agendy v přenesené působnosti mají povahu „cizích“ záležitostí, avšak z pohledu státu jde o nepřímý výkon státní správy, tím je myšleno, že úkoly státní správy jsou uskutečňovány jiným subjektem než státem. Pro obce tedy mají záležitosti, které jsou zařazeny do přenesené působnosti „povahu povinnosti“.

Právní řád uvádí, že samosprávným celkům je možné ukládat povinnosti jen na základě zákona. Povinnost samosprávného celku vykonávat agendu státní správy neboli přenesenou působnost, může být obsažena přímo v zákoně, dále může mít podobu opatření státního orgánu na základě zákona nebo tu je i možnost dohody samosprávného celku s jiným samosprávným celkem, která by obsahovala přenos výkonu přenesené působnosti z orgánů jednoho samosprávného celku na orgány jiného samosprávného celku, takovou možnost však musí umožňovat zákon.

Pokud plní samosprávné celky povinnosti pro nějaký jiný subjekt, v tomto případě stát, má stát povinnost se finančně či jinak materiálně podílet na výkonu státní správy, jež je vykonávána právě samosprávnými celky. V České republice platí pravidlo, že obce a kraje obdrží na výkon státní správy finanční příspěvek. *„Výše příspěvku ze státního rozpočtu je určována podle pravidel obsažených v každoročním zákoně o státním rozpočtu“* (Kopecký, 2010, 191).

Na výkon přenesené působnosti nepřiznává zákonodárství právní nárok, to znamená, že výkon přenesené působnosti může být územním samosprávným celkům za určitých podmínek odejmut.

Orgány samosprávných celků se při výkonu přenesené působnosti řídí zákony a jinými právními předpisy, pokud vydávají nařízení. V ostatních případech se samosprávné celky řídí směrnicemi ústředních správních orgánů a usneseními vlády, dále také opatřeními příslušných orgánů veřejné správy, tato opatření jsou přijata při kontrole výkonu přenesené působnosti.

Orgánům samosprávných celků není možné ukládat povinnosti pomocí usnesení vlády a směrnic ústředních úřadů podle příslušných zákonných

---

³¹ Balík, Stanislav, Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, 2009, (s. 65-66)

ustanovení, aniž by usnesení a směrnice byly zároveň stanoveny zákonem. Zákonná podmínka platnosti směrnic pro orgány obcí a krajů je, že musí být publikovány ve Věstníku vlády.

Míra výkonu přenesené působnosti samosprávných celků tedy vychází z různých zákonů, jež upravují jednotlivá odvětví státní správy. Avšak některá obecná pravidla určující rozsah přenesené působnosti jsou vymezena v příslušných ustanoveních zákonů o samosprávných celcích.³²

Nastane-li situace, kdy orgány jedné obce vykonávají přenesenou působnost ve stejném správním obvodu jako orgány obce s rozšířenou působností, mohou tyto obce mezi sebou uzavřít veřejnoprávní smlouvu, podle které orgány jedné obce budou vykonávat přenesenou působnost nebo její část pro orgány druhé obce, jež je účastníkem veřejnoprávní smlouvy. Uzavřít takovouto veřejnoprávní smlouvu může i více obcí než 2.

Veřejnoprávní smlouva musí obsahovat délku trvání smlouvy, účastníky smlouvy, rozsah přenesené působnosti (tím se stanoví, jaké činnosti a záležitosti budou orgány jedné obce vykonávat pro orgány druhé obce či obcí) a nakonec způsob, kterým budou uhrazeny náklady spojené s výkonem přenesené působnosti. Není možné, aby předmětem veřejnoprávní smlouvy byla přenesená působnost, jež je na základě zákona svěřena orgánům pouze některých obcí. Aby mohla být veřejnoprávní smlouva uzavřena, je potřeba souhlas krajského úřadu.³³

Kompetencemi obce v přenesené působnosti jsou například vydávání nařízení obce, vydávání správních rozhodnutí nebo evidence obyvatel, dále vydávání stavebního povolení, které vydává pověřený obecní úřad. Pokud se jedná o obec s rozšířenou působností, je taková obec oprávněna vydávat cestovní průkazy a cestovní pasy.

V této oblasti dělíme obce na 3 typy, podle toho, jak velký rozsah výkonu státní správy byl obcím svěřen. Dělíme je tedy na obce I. stupně, ty vykonávají základní rozsah samosprávy, na obce II. stupně, tyto obce disponují pověřenými obecními úřady a obce III. stupně neboli obce s rozšířenou působností, v tomto případě se většinou jedná o větší města disponující velkým správním obvodem.³⁴

---

³² Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 191-194)

³³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, (§ 63- 66c)

³⁴ Rok v obci, Přenesená působnost obce [online]. [cit. 25.01.2020]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/34--prenesena-pusobnost-obce/>

6. Typy obcí

Právní postavení téměř všech obcí upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, výjimku tvoří hlavní město Praha, to je upraveno zvláštním zákonem. Je zajímavé, že všechny typy obcí kromě Prahy jsou upraveny jedním právním předpisem, když vezmeme v úvahu, že jednotlivé obce se od sebe mohou výrazně odlišovat například svou velikostí, počtem obyvatel, ekonomickým a ekologickým bohatstvím či infrastrukturou.

I přes tyto podstatné rozdíly pro všechny obce platí tzv. zásada jednotné právní úpravy, tím je myšleno, že právní normy stanovující základy vnitřní organizace a samosprávy platí jednotně pro všechny obce. Uvedená zásada tedy vyjadřuje vzájemnou rovnoprávnost obcí bez ohledu na jejich velikost, počet obyvatel, ekonomickou sílu atd. V literatuře je tato zásada též označena jako tzv. princip jednotné obce nebo princip univerzální, abstraktní obce.

Obce můžeme rozdělit na několik typů, které se od sebe odlišují díky různým rozdílům v jejich právním postavení, především v rozsahu agend státní správy, jež obce vykonávají, a v některých záležitostech formálního charakteru. V České republice rozdělujeme obce na 3 základní typy, těmi jsou obce „základní“ též známé jako „vesnické“, městyse a města, dále lze obce rozdělit například na města statutární nebo krajská, samostatnou kapitolou je pak hlavní město Praha.

6.1 Obec „základní“

Obec „základní“ nebo též „vesnickou“ můžeme definovat jako základní sídelní jednotku, která nesplňuje parametry na to, aby mohla mít status městyse nebo města, může se jednat například o nedostatečný počet obyvatel žijících v obci nebo nedostatečné vybavení obce v sociální oblasti, tím jsou myšlena zařízení jako jsou základní škola či nějaké zdravotnické zařízení.³⁵

6.2 Městys

Městys neboli městečko můžeme definovat jako typ obce kategoricky stojící mezi vesnicí a městem. Jedná se o historický typ obce, neboť status městyse byl udělován od 13. století panovníkem. Od roku 1918 ho udělovala ministerská rada. Od roku 1949 přestal být status městys udělován, v roce 2006 se však novelou zákona o obcích tento status navrátil.

Městys musel pro vesnice v okolí plnit roli spádového městečka, musel mít

---

³⁵ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 108-111)

tedy městský charakter, i když se o město v pravém slova smyslu nejednalo.³⁶ Městyse měly právo na rozdíl od obcí pořádat dobytčí a týdenní trhy, oproti městům však měly výrazně zemědělský charakter.

V České právní úpravě neexistuje zákonné kritérium, které je potřeba splnit, aby obec mohla získat status městyse, existuje pouze jakýsi historický „nárok“ vztahující se i na někdejší města, nicméně obec může získat tento status i bez historické tradice.

V současnosti se obec může stát městysem, pokud podá návrh, a po vyjádření vlády jí tento status udělí předseda Poslanecké sněmovny. Orgány městyse se nazývají zastupitelstvo městyse, rada městyse, úřad městyse, starosta městyse a zvláštní orgány městyse.

6.3 Město

Aby mohla obec získat status města, musí být splněna jediná zákonná podmínka, a to, že daná obec musí mít alespoň 3000 obyvatel. Obec musí opět nejprve podat návrh, který schvaluje předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.

Je potřeba také zmínit, že v České republice existují i obce, jež status města mají, ale nedosahují počtu 3000 obyvatel, to je zapříčiněno tím, že tyto obce získaly svůj status města před tím, než bylo pravidlo minimálního počtu obyvatel zavedeno, svůj status tedy získaly během svého historického vývoje, popřípadě jim byl status města odebrán, ale následně zase obnoven.

Pro získání statusu města neexistuje právní povinnost, vyhovění žádosti obce tedy zcela závisí na vůli předsedy Poslanecké sněmovny. Žádosti o přidělení statusu města jsou nejdříve posuzovány Ministerstvem vnitra, to ověří splnění zákonného kritéria počtu obyvatel a kritérií, jež byly stanoveny usnesením vlády č. 428 ze dne 2. května 2011, a dále připraví vládě návrh jejího vyjádření.

Kritéria pro získání statusu města jsou kromě minimální hranice počtu obyvatel také například soustředěná městská zástavba středu obce neboli náměstí, to musí mít zpevněný povrch a chodníky, společně s náměstím i vícepodlažní nadzemní zástavbu, tedy klasické znaky městského centra, dále pak pojmenování všech veřejných prostranství a ulic.

Celková zástavba obce by se také měla vyznačovat obytnými domy

---

³⁶ Portál územního plánování obce, Městys [online]. [cit. 01.02.2020]. Dostupné z: https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp#index_3

obsahujícími 2 a více bytů, následně i budovami sloužícími k potřebným službám. Mezi tato kritéria patří i vybavení větší části obce veřejným vodovodem a kanalizací, komunikacemi a chodníky s bezprašným povrchem a veřejným osvětlením.

Dalším kritériem pro získání statusu města je *„rozvinutá síť veřejných a všeobecně potřebných služeb, přesahující znatelně potřeby místního obyvatelstva a sloužící i pro spádové území – město má totiž sloužit jako správní a hospodářské centrum pro spádové území“* (Balík, 2009, 22).

Obec by také měla být vybavena základní školou, zdravotnickým zařízením společně se třemi stálými lékařskými místy a s lékárnou, dále společenským sálem, poštou, peněžními službami, sportovištěm, tělocvičnou nebo ubytovacím zařízením nejméně s 20 lůžky, včetně toho by měla obec vést obecní kroniku.

Obec by měla udržovat veřejnou zeleň spolu se stavebními objekty, včetně kulturních památek, dále je potřeba, aby obec organizovala svoz tuhých domovních odpadů. Dalším kritériem je vzdálenost obce žádající o status města od dalšího města v dané oblasti.

Aby byl obci status města udělen, výše zmíněná kritéria splnit nemusí. Pro předsedu Poslanecké sněmovny je závazné pouze kritérium minimálního počtu obyvatel, ostatní výše zmíněná kritéria, jež jsou stanovena usnesením vlády, závazná nejsou.³⁷

6.4 Statutární město

Historicky byla za statutární města označována taková města, která nepodléhala všeobecným zákonům o obcích – obecním zřízení, ale formou zákonů pro ně byly přijímány zvláštní statuty, od jiných obcí se tedy taková města odlišovala tím, že jejich působnost, organizaci a zřízení upravoval zvláštní zákon – statut. Statutární města měla širší působnost než obyčejné obce, jelikož se v těchto městech nacházel okresní úřad, navíc měla i působnost vyššího stupně samosprávy – okresu. Dozor nad statutárními městy vykonával přímo zemský úřad, respektive výbor zemského úřadu. Volbu starosty musela odsouhlasit vláda, dříve panovník. Podle § 4 odst. 1 zákona o obcích jsou statutárními městy Kladno, Plzeň, Karlovy Vary, Liberec, Jablonec nad Nisou, České Budějovice, Ústí nad Labem, Pardubice, Hradec Králové, Brno, Zlín, Olomouc, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Jihlava,

---

³⁷ Balík, Stanislav, Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, 2009, (s. 20-22)

Přerov, Most, Teplice, Ostrava, Opava, Havířov, Karviná, Třinec, Mladá Boleslav a Prostějov.

Statutární města můžeme rozdělit do 2 skupin na územně členěná statutární města a na ostatní statutární města. Zaměříme-li se na druhou skupinu statutárních měst (ostatní statutární města), která nejsou územně členěná, tak tato statutární města se liší od ostatních měst jenom minimálně. Rozdíly po právní stránce jsou spíše formálního charakteru, tím je myšleno například rozdílné označení orgánů města, u „klasického“ města máme městský úřad a starostu, u statutárního města magistrát a primátora. Další rozdíl můžeme nalézt ve vymezení rozsahu výkonu státní správy, kdy podle § 139 odst. 1 zákona o obcích orgány statutárních měst vykonávají přenesenou působnost, která je ze zákona svěřena pověřeným obecním úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

Mezi územně členěná statutární města můžeme zařadit taková města, která jsou úplně nebo částečně členěna na městské obvody či části. Města, jež jsou plně členěna (členěna na celém svém území) jsou například Brno, Ústí nad Labem, Ostrava či Plzeň, mezi statutární města s částečně členěným územím můžeme zařadit Opavu nebo Liberec. Mezi městským obvodem a městskou částí není z právního hlediska žádný rozdíl. Jak městský obvod, tak i městská část mají vymezeny své hranice.

Městský obvod nebo městskou část je možné zřídit nebo naopak zrušit na základě rozhodnutí zastupitelstva města v případě, že není do 30 dnů od zveřejnění rozhodnutí zastupitelstva podán návrh na konání místního referenda ohledně této věci, kde by o zřízení nebo zrušení městského obvodu či části rozhodli občané. Pokud by se referendum konalo, mohlo by se o zřízení nebo zrušení městského obvodu či části rozhodnout pouze na základě výsledku referenda, jež by se konalo na takovémto území. Pokud se určitá městská část nebo obvod bude chtít připojit k jiné městské části či obvodu, tak i pro takové případy platí výše zmíněné podmínky.

V městské části nebo obvodu působí zastupitelstvo dané územní části spolu s dalšími orgány určenými zákonem. Takovéto zastupitelstvo je voleno v přímých volbách, volit zde mohou ti občané města, kteří splňují podmínky pro volbu do zastupitelstva města a kteří jsou v ten voleb v dané městské části či obvodu přihlášení k trvalému bydlišti.

Městské obvody a části nepředstavují žádný samostatný stupeň územní samosprávy, nenáleží jim tudíž samostatná působnost, ale mohou se podílet na výkonu samostatné působnosti celého statutárního města, avšak pouze za podmínek stanovených zákonem. Městské obvody a části nesmí vydávat obecně závazné vyhlášky ani nařízení.

Zákon o obcích definuje městský obvod či městskou část jako organizační jednotku města, jedná se o právně institucionalizovaný útvar, ale bez právní subjektivity. Tyto územní části statutárního města nejsou právní osobou, nejsou ani samostatným vlastnickým subjektem. V právních vztazích nevystupují svým jménem, ale v záležitostech jim svěřených, a v mezích zákona mohou jednat za statutární města.

6.5 Hlavní město Praha

Praha je podle čl. 13 Ústavy České republiky hlavním městem našeho státu. Město tvoří samostatnou územní jednotku, ale je členěno na 10 městských obvodů nesoucí názvy Praha 1-10. Z hlediska zákona o územním členění státu není Praha součástí žádného kraje či okresu. Důvod, proč je hlavní město členěno na obvody, je v dnešní době především evidenční, jelikož jsou podle těchto obvodů v Praze organizovány obvodní soudy a obvodní státní zastupitelství.³⁸

Hlavní město Prahu považujeme za veřejnoprávní korporaci vlastnící majetek, má vlastní příjmy a hospodaří svým jménem podle určitých právních předpisů. Svým jménem také Praha vystupuje v právních vztazích a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů.

Mezi orgány hlavního města patří zastupitelstvo hlavního města Prahy, které město samostatně spravuje, dále rada hlavního města Prahy, Magistrát hlavního města Prahy, primátor hlavního města Prahy, zvláštní orgány hlavního města Prahy a městská policie hlavního města Prahy.

Hlavní město Praha je členěno na městské části, tyto městské části v právních vztazích vystupují svým jménem a také nesou odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. Postavení městských částí, včetně jejich orgánů a působností stanovuje zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, zvláštní zákony a Statut hlavního města Prahy.

Stejně jako u hlavního města jako celku jsou jednotlivé městské části

---

³⁸ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 113-119)

spravovány zastupitelstvem, dalšími orgány městských částí jsou rada městské části, úřad městské části, starosta městské části a zvláštní orgány městské části. Městské části disponují vlastním rozpočtem a za podmínek stanovených zákonem o hlavním městě Praze, zvláštním zákonem a Statutem podle něho hospodaří. Městské části hlavního města, které spolu sousedí, se mohou na základě vzájemné dohody a společně se souhlasem zastupitelstva hlavního města Prahy sloučit. Dále se za stejných podmínek může jedna městská část připojit k druhé městské části, pokud spolu opět sousedí.

Při sloučení nebo připojení městských částí se jejich právním nástupcem stává ta městská část, jež při sloučení vznikla nebo která při připojení nezanikla. Na takovou městskou část přechází majetek, včetně finančních prostředků a organizačních složek zaniklých městských částí, dále na ně přechází i ostatní práva a povinnosti zaniklých městských částí.

Do samostatné působnosti hlavního města Prahy náleží spravování takových záležitostí, jež jsou v zájmu hlavního města Prahy a jeho občanů. Dále do této působnosti patří záležitosti, které do samosprávy hlavního města svěřil zákon o hlavním městě Praze či nějaký zvláštní zákon, avšak také i záležitosti, jež jsou jinde zvláštními zákony svěřeny obcím a krajům. Při výkonu své samostatné působnosti se hlavní město Praha řídí zákony a jinými právními předpisy.

Do samostatné působnosti městské části lze zařadit například schvalování strategie umožňující rozvoj městské části, schvalování rozpočtu své vlastní městské části a hospodaření podle něj, navrhování určitých změn katastrálních území uvnitř městské části nebo poskytování věcných a peněžních darů osobám fyzickým i právnickým, další kompetence patřící do samostatné působnosti městské části hlavního města jsou vyjmenovány v § 18 zákona o hlavním městě Praze.

Orgány hlavního města Prahy vykonávají takovou přenesenou působnost, jež je jinak svěřena zvláštním zákonem krajským orgánům, dále pak také přenesenou působnost, která je zvláštním zákonem svěřena orgánům obcí, orgánům obcí s pověřeným obecním úřadem a orgánům obcí s rozšířenou působností, pokud není stanoveno jinak.

Orgány městských částí hlavního města vykonávají přenesenou působnost v rozsahu stanoveném zákonem a v mezích zákona Statutem. Těmto městským částem je možné v mezích zákona svěřit Statutem i přenesenou působnost, kterou jinak zvláštní zákon svěřuje orgánům obcí, orgánům obcí s pověřeným obecním úřadem či orgánům obcí s rozšířenou působností, za podmínky, že není stanoveno

jinak. Hlavní město Praha poskytuje městským částem na výkon přenesené působnosti finanční příspěvek ze svého rozpočtu.³⁹

6.6 Krajské město

Krajské město je možné definovat jako sídlo samosprávného kraje, ve kterém sídlí příslušné orgány kraje, jakými mohou být například zastupitelstvo kraje, rada kraje nebo krajský úřad. V České republice se nachází 14 krajů, avšak pouze 13 krajských měst, to je způsobeno tím, že Středočeský kraj nemá oproti jiným krajům své krajské město, ale krajský úřad a další orgány kraje sídlí v hlavním městě Praze.⁴⁰

---

³⁹ Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze (§ 1, 3-4, 11, 16, 18, 31-32). Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 06.02.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

⁴⁰ Koudelka, Zdeněk, Obce a kraje – podle reformy veřejné správy v roce 2001, (s. 53)

7. Vznik obce

Podle zákona o obcích máme 3 způsoby, jakými může v dnešní době vzniknout obec, těmi způsoby jsou sloučení obcí, oddělení části obce a změna nebo zrušení vojenského újezdu.

7.1 Sloučení obcí

Ke sloučení může dojít na základě vzájemné dohody 2 nebo více obcí, jež spolu sousedí.⁴¹ Podstata sloučení 2 nebo více obcí tedy spočívá v tom, že se spojí v jednu novou obec. Obec vzniklá sloučením je tvořena územím všech obcí, které se do té jedné nové obce spojily.

Na obec vzniklou sloučením, přesněji řečeno na její orgány, přechází kompetence, kterými disponovala zaniklá obec (její orgány) jakožto nositel veřejné správy, včetně například příslušnosti jejích orgánů ve správním řízení.

Sloučení obcí může mít rovněž důsledky na správní obvody orgánů, které vykonávají státní správu, například v tom smyslu, že pokud by sloučené obce náležely do správních obvodů dvou různých obcí s rozšířenou působností nebo dvou různých pověřených obecních úřadů, muselo by Ministerstvo vnitra změnit správní obvod obcím s rozšířenou působností či pověřeným obecním úřadům.

Případné slučování obcí nacházejících se na území více vyšších samosprávních celků neboli krajů, by mohlo nastat jen se změnou zákona, v tomto případě by se jednalo o podstatnou změnu území kraje. Druhou možností, jak by mohlo k takovému sloučení dojít, je rozhodnutí vlády, zde by se jednalo o jinou změnu kraje. Samotné hranice vyšších územních celků (krajů) je možné měnit pouze zákonem, toto ústavní pravidlo limituje případné územní změny obcí nacházejících se v různých krajích.

Dále je potřeba zmínit, že v zákoně o obcích není upravena otázka, jak by se řešila situace, když by se obce sloučily, ale dané obce by se nacházely v různých okresech. Zřejmě by v případě takovýchto územních změn muselo Ministerstvo vnitra pozměnit příslušným způsobem vyhlášku č. 564/2002 Sb., kde je mj. stanoveno území okresů České republiky spolu s obcemi, jež do jednotlivých okresů spadají.⁴² Ve starém zákoně o obcích z roku 1990 tato situace upravena byla, jelikož pokud slučované obce patřily do více okresů, pak vláda rozhodla, do jakého

---

⁴¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, (§ 19, 20a)

⁴² Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 75-78)

okresu bude nově sloučená obec patřit.⁴³

Sloučené obce se musí dohodnout na názvu nově vzniklé obce, nedospějí-li k vzájemné dohodě, rozhodne o něm Ministerstvo vnitra. Dohoda o sloučení obcí může být uzavřena na základně rozhodnutí zastupitelstev všech zúčastněných obcí, v případě že nebyl do 30 dnů od zveřejnění rozhodnutí ohledně této věci podán návrh na konání místního referenda, kde by se rozhodlo, zda se sloučení skutečně uskuteční. Pokud se v zúčastněných obcích takovéto místní referendum konalo, musí dohoda o sloučení obsahovat souhlas vyjádřený prostřednictvím konaného referenda, bez něho nemůže ke sloučení dojít. Rozhodnutí svých zastupitelstev, na jejichž základě má dohoda o sloučení vzniknout, musí zúčastněné obce oznámit krajskému úřadu, včetně výsledku rozhodnutí přijaté na základě místního referenda, pokud se takovéto referendum konalo.

U dohody o sloučení je potřeba, aby obsahovala den, měsíc a rok, kdy ke sloučení dojde, název nově vzniklé obce, sídlo jejích orgánů a výčet katastrálních území obce po sloučení. Dále musí dohoda obsahovat určení právních předpisů obcí, jež byly slučovacími obcemi a dále zůstanou v platnosti v celé obci po sloučení. Dohoda musí také obsahovat určení majetku, do něhož se počítají i finanční prostředky, včetně ostatních práv či závazků, právnických osob a organizačních složek slučovaných obcí.

Jak už bylo zmíněno výše, právním nástupcem slučovaných obcí se stává obec vzniklá tímto sloučením. Takováto obec se stává příjemcem výnosu daní podle zvláštního zákona. Na takovouto obec rovněž přechází majetek, včetně finančních prostředků zaniklých obcí či obce.

Obec vzniklá sloučením musí také poslat opis dohody Ministerstvu financí, Ministerstvu vnitra, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a příslušnému finančnímu úřadu.⁴⁴

7.2 Oddělení části obce

Při tomto procesu se od původní obce oddělí její určitá část a tím vznikne nová obec. Původní obec však nezaniká, pouze se zmenší její územní obvod na úkor nově vzniklé obce.⁴⁵

---

⁴³ Zákon č.367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), (§ 10). Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 11.02.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-367>

⁴⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, (§ 19)

⁴⁵ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 79)

Oddělující se část obce musí mít samostatné katastrální území tvořící souvislý územní celek sousedící minimálně se dvěma obcemi či jednou obcí a nějakým cizím státem, dále musí mít po oddělení nejméně 1 000 občanů. Stejně podmínky musí splňovat i původní obec, od které se její část oddělila. Občané žijící na území části obce, která se chce oddělit, musí s tímto krokem vyslovit souhlas v místním referendu.

Oddělující se část obce ustanovuje pomocí vlastních občanů přípravný výbor. Je možné ustanovit pouze 1 přípravný výbor, takový výbor je tvořen tzv. oprávněným občanem a jeho zástupci. Počet členů bývá lichý, nejméně jej mohou tvořit 3 členové. Členem přípravného výboru se může stát pouze občan mající trvalý pobyt v části obce, jež se chce odtrhnout.

Přípravný výbor má na starosti navrhování místního referenda týkajícího se oddělení části obce, na přípravě a provedení místního referenda se přípravný výbor také podílí, dále se podílí na návrhu oddělení části obce. Přípravný výbor také jedná za oddělující se část obce při uzavírání dohody o rozdělení majetku. I přes to, že je přípravný výbor účastníkem řízení o oddělení části obce, nemůže krajskému úřadu podat návrh na oddělení části obce.

O oddělení části obce musí na návrh obce rozhodnout krajský úřad. Návrh podává obec obvykle do 30 dnů, počínaje dnem, kdy bylo dosaženo kladného výsledku místního referenda konajícího se v části obce, která má v plánu se oddělit.

Je nutné, aby návrh na oddělení části obce obsahoval konkrétní datum, kdy má k oddělení dojít, vymezené území, jež připadne takto nově vzniklé obci, společně s výčtem jejích katastrálních území, včetně příslušných mapových podkladů. Dále musí obsahovat i počet obyvatel v části, jež se má od původní obce oddělit. Návrh musí také obsahovat rozdělení výnosu daní podle poměru počtu obyvatel nově vzniklé a původní obce, a to do té doby, než se stanoví procento, jímž se na těchto výnosech daní podílí nově vzniklá obec.

Dohoda o rozdělení majetku mezi nově vzniklou a původní obcí je součástí návrhu na oddělení části obce, pokud bylo takovéto dohody dosaženo. Dohoda musí mít písemnou formu. Pokud se přípravný výbor a obec nedohodnou na rozdělení majetku, rozdělí se majetek mezi původní a nově vzniklou obec podle § 22 odst. 4 zákona o obcích.

Pokud jsou splněny všechny zákonem stanovené podmínky, krajský úřad schválí návrh na oddělení části obce. Řízení o oddělení části obce, které bylo ukončeno pravomocným rozhodnutím, není možné obnovit, u pravomocného

rozhodnutí ohledně oddělení části obce není možný přezkum ve správním řízení. S názvem nové obce musí souhlasit Ministerstvo vnitra, to o souhlas požádá nově vzniklá obec po vyhlášení výsledků místního referenda.⁴⁶

7.3 Zrušení nebo změna vojenského újezdu

Vojenský újezd je možné definovat jako vymezenou část území určenou k výcviku ozbrojených sil a k zajišťování obrany státu. Na území vojenského újezdu vykonává státní správu újezdní úřad, v jehož čele stojí přednosta.

Kompetencemi újezdního úřadu jsou například pořizování územního plánu vojenského újezdu, zabezpečování správy účelových komunikací, zabezpečování podmínek pro výcvik ozbrojených sil v polních podmínkách, dále pak stanovování nebo kontrolování režimových a bezpečnostních opatření na území újezdu, včetně vyžadování jejich dodržování. V současné době, tedy v roce 2020 se na území České republiky nachází 4 vojenské újezdy, těmi jsou vojenský újezd Boletice, vojenský újezd Březina, vojenský újezd Hradiště a vojenský újezd Libavá. Ještě před pár lety se na našem území nacházelo 5 vojenských újezdů, vojenský újezd Brdy však byl k datu 1. ledna 2016 zákonem č. 15/2015 Sb. zrušen.⁴⁷

Ve vojenských újezdech se obvykle nacházejí sídelní útvary, ve kterých žijí obyvatelé těchto újezdů. Tyto sídelní útvary můžeme ještě dále rozdělit například na kolonie nebo samoty. Při zrušení vojenského újezdu tedy nastává otázka, co s těmito sídelními útvary udělat, jedna z možností je, že z nich vzniknou nové samostatné obce, další možnost je, že se připojí k obcím, které s katastrálním územím bývalého vojenského újezdu sousedí.⁴⁸ Při změně hranic vojenského újezdu se u sídelních útvarů nacházející ve vojenském újezdu postupuje obdobně jako při zániku vojenského újezdu. Pro příklad je možné uvést vojenský újezd Hradiště, kde stejně jako u ostatních stále existujících vojenských újezdů došlo díky zákonu č. 15/2015 Sb. s účinností od 1. ledna 2016 ke změnám hranic dosavadního katastrálního území. Vlivem těchto územních změn ve vojenském újezdu Hradiště nově vznikly samostatné obce Bražec a Doupovské Hradiště.⁴⁹

---

⁴⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, (§ 21-22)

⁴⁷ Armáda ČR, Informace o vojenských újezdech [online]. [cit. 14.02.2020]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>

⁴⁸ Optimalizace vojenských újezdů, (s. 31) [online]. [cit. 14.02.2020]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=90284&pdf=1>

⁴⁹ Zákon č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů), (§1, 4). Zákony pro lidi – Sbirka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 14.02.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-15>

8. Zánik obce

Zákon o obcích upravuje zánik obce pouze v podobě sloučení obcí nebo připojení k jiné obci, žádné další způsoby zániku obce, mezi které by se mohlo zařadit například vylidnění obce, tento zákon neobsahuje. Z tohoto důvodu bude tato kapitola zaměřena primárně na to, jak obce zanikaly v minulosti, hlavně v průběhu 20. století.⁵⁰

8.1 Sloučení a připojení obcí

Při sloučení obcí dochází k zániku slučovaných obcí, místo nich vzniká nová obec, která se stává jejich právním nástupcem. Při připojení jedné obce k druhé zaniká připojovaná obec, zatímco obec, ke které se jiná obec připojuje, rozšíří své území o území připojené obce. Teoreticky je možné, aby se k jedné obci připojilo více obcí, v takovémto případě platí pro připojující se obce stejné podmínky jako kdyby se připojovala pouze jediná obec. Obec, jež procesem připojení nezanikne, se stává právním nástupcem zaniklé obce nebo obcí.

Na nezaniklou obec přechází například majetek, finanční prostředky, závazky, organizační složky a ostatní práva zaniklé obce nebo obcí. Dále na nezaniklou obec přechází i práva a závazky zaniklé obce či obcí v oblasti pracovněprávních, obchodněprávních, občanskoprávních a dalších vztahů. To stejné platí i pro obec vzniklou sloučením.

Obec po svém zániku přestává být samostatným subjektem práva a ztrácí právní subjektivitu. „Ač to obecní zřízení ani zákon o volbách do zastupitelstev v obcích výslovně nestanoví, zanikají dnem sloučení orgány zanikající obce (jinak by byly orgány již neexistujícího právního subjektu). To se týká i např. obecního (jinak označeného) úřadu jako jednoho z orgánů obce, byť pracovní poměry zaměstnanců obce zánikem obce nekončí“ (Kopecký, 2010, 76).⁵¹

8.2 Zánik obcí z důvodu vybudování vodní nádrže

Než přejdu k problematice zániku obcí z důvodu vybudování vodní nádrže, je potřeba nejprve vodní nádrž definovat. Vodní nádrž lze tedy vymezit jako vodní útvar, který vznikl akumulací vody v přírodní prohlubni na zemském povrchu nebo v uměle vytvořeném prostoru, kde se zdržuje či zpomaluje odtok vody z povodí. Vodní nádrže rozlišujeme na umělé (rybník, přehradní hráz) nebo přirozené

⁵⁰ Rok v obci, Vznik a zánik obce [online]. [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/28-vznik-a-zanik-obce/>

⁵¹ Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, (s. 76)

(jezero).⁵²

V minulosti, hlavně tedy ve 2. polovině 20. století, zaniklo napříč územím našeho státu v důsledku vybudování vodních nádrží několik desítek obcí. Pro ukázkou zde stručně popíšu vodní nádrž Nechranice a přidám i seznam obcí, které v důsledku vybudování vodní nádrže Nechranice zanikly.⁵³

Výstavba vodní nádrže Nechranice byla zahájena v lednu 1961 a dokončena v prosinci 1968. Nechranice slouží hlavně jako zásobárna povrchové vody pro zdejší průmysl, zemědělství a energetiku. Dále Nechranice slouží jako zásobárna pitné vody a spolu vodními nádržemi Skala a Jesenice tvoří vodohospodářskou soustavu na řece Ohři, která slouží mimo jiné i jako protipovodňová ochrana. Mezi další funkce Nechranic patří výroba elektrické energie.

Je potřeba zmínit, že vodní nádrž Nechranice má příznivý ekologický vliv na své okolí, zejména na kvalitu vody v řece Ohři, což dokazuje fakt, že na Nechranické nádrži, zejména tedy pod ní se nacházejí jedny z nejlepších rybářských revírů v naší republice. Nechranice také nabízí možnost vodní rekreace včetně provozování vodních sportů jako jsou windsurfing a jachting.

V důsledku výstavby vodního díla Nechranice zanikly především obce Běšice, Dolany, Drahonice, Čermníky, Lomazice a Chotěnice. Obyvatelé těchto zatopených obcí byli přemístěni do sousedních obcí nazývajících se Chbany, Střezov a Hořenec, kde byly nově vybudovány nové byty a zemědělské objekty.⁵⁴

8.3 Zánik obcí z důvodu těžby hnědého uhlí

Zanikání obcí z důvodů těžby hnědého uhlí se stalo „trendem“ hlavně ve druhé polovině 20. století, kdy rozmáhající se těžba ukončila existenci více než 100 obcí. Jednalo se především o obce v oblastech Sokolovska, Chomutovska a Mostecka.⁵⁵

Pro další vymezení zániku obcí z důvodu těžby hnědého uhlí si vyberu obce, které zanikly na Mostecku. V tomto regionu můžeme najít asi nejznámější příklad situace, kdy musela obec ustoupit těžbě hnědého uhlí, navíc se v této oblasti i

---

⁵² Vyhodnocení protipovodňové ochrany Královéhradeckého kraje, Významné vodní nádrže [online]. [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/ppo/index.html?popis.htm>

⁵³ Zaniklé obce a objekty, OBCE, OSADY, SAMOTY / OBJEKTY [online]. [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/>

⁵⁴ Binterová, Zdena, Zaniklé obce Chomutovska III. díl – pod vodami vodní nádrže Nechranice, Okresní muzeum v Chomutově, 1995, 36 s. (s. 6), ISBN 80-238-1825-2

⁵⁵ Zaniklé obce a objekty, OBCE, OSADY, SAMOTY / OBJEKTY [online]. [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/>

dlouho po roce 2000 koketovalo s myšlenkou, jestli by neměly těžbě ustoupit i další sídelní útvary v regionu.

Pravděpodobně nejznámější případ likvidace obce kvůli těžbě hnědého uhlí je město Most, to bylo unikátní mj. v tom, že souběžně s demolicí starého Mostu probíhala výstavba nového Mostu, kam byli postupně přemístěni obyvatelé, kteří kvůli rozrůstající se těžbě přišli o své domovy.

I když je obtížné toto tvrzení doložit, povědomí místních obyvatel o uhlí, jež se nacházelo se pod městem, mělo pravděpodobně od konce 19. století vliv na architektonickou podobu a urbanistický rozvoj města. To se projevovalo především malou ochotou místních obyvatel do města investovat, jelikož měli strach, že by kvůli případné těžbě uhlí mohlo být město zbořeno. Toto tvrzení dokládá fakt, že bohatší obyvatelé města si svoje domy stavěli mimo původní obvod města, v místech, která by nebyla ohrožena případnou těžbou, takto vznikla čtvrť Zahražany, což byla poslední významnější investice do města po roce 1910.

V 50. letech minulého století tvořily budovy postavené za Rakouska-Uherska zhruba 90 % všech staveb ve městě. Od konce 1. světové války se příliš neinvestovalo ani do modernizace bytů či infrastruktury města. S rozvojem povrchové těžby navíc obavy místních obyvatel z demolice města zesílily.

Tyto obavy se za nějaký čas potvrdily, jelikož osud starého Mostu byl zpečetěn usnesením vlády č. 180 ze dne 25. března 1964 o dostavbě nového Mostu a likvidaci staré části města. Usnesení také obsahovalo, že starý Most má velmi zchátralý bytový fond a bez nákladných oprav a investic by se město stalo neobyvatelné, proto bude lepší, když stará část Mostu uvolní místo těžbě hnědého uhlí. Dále tento dokument říkal, že nový Most bude nadále budován jako ucelené město, kam bude „přenesen život“ ze staré části města. Informace ohledně starého Mostu obsažené v tomto usnesení byly víceméně pravdivé, jelikož se v 50. letech minulého století jednalo o přelidněné a chátrající město, jež už nemohlo pojmout více lidí, což představovalo problém z důvodu rozrůstajícího se průmyslu navázaného na město. Právě rozrůstající se průmysl potřeboval stále více pracovních sil, ty ale nebylo možné ve starém Mostě ubytovat. Most měl být podle plánu hlavním průmyslovým podkrušnohorským centrem, i z tohoto důvodu byl vybudován nový Most, který měl tuto funkci plnit. Dále se pak mělo jednat o moderní racionálně uspořádané město, jež by disponovalo odpovídajícím městským centrem. Nový Most měl poskytovat služby až pro 100 000 lidí. Tento původní plán se zcela naplnit nepodařilo, ale je nesporný fakt, že současné město

Most je v naší republice unikátní.⁵⁶

Za zmínku stojí také záchrana děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie, který se původně nacházel ve starém Mostě. Jelikož se jedná o jednu z nejcennějších památek z přelomu gotiky a renesance na našem území, bylo rozhodnuto, že se kostel demolici vyhne. Tehdejší vládě bylo předloženo hned několik návrhů obsahující různé způsoby, jak by mohl být kostel zachráněn. Jeden z nich například počítal s tím, že by kostel zůstal na stávajícím místě, přičemž by se vyztužilo jeho podloží, jiný zase s jeho rozebráním a následným sestavením na bezpečném místě. Nakonec však byla zvolena varianta přemístění kostela do nového Mostu. Přesun započal 30. září 1975 a byl dokonán 27. října 1975, během této doby kostel urazil vzdálenost 841,1 m průměrnou rychlostí 129,6 cm za hodinu. V roce 1988 začal kostel sloužit jako kulturní památka.⁵⁷

Unikátní je v jistém smyslu i obec Libkovice, tato obec se také nacházela v mosteckém regionu. Jedná se o (zatím) poslední obec v České republice, která musela ustoupit těžbě hnědého uhlí. O demolici obce rozhodla tehdejší vláda v roce 1987. Po sametové revoluci v roce 1989 se obyvatelé Libkovic domnívali, že jejich obec bude demolice ušetřena, avšak to se hluboce mýlili, i přes protesty místních obyvatel byla v roce 1993 zdemolována většina obce, několik budov v obci první vlnu demolic přežilo, nakonec však byly všechny srovnány se zemí. Paradoxem je, že v 90 letech, tedy bezprostředně po demolici většiny obce, se hnědé uhlí těžít nezačalo, protože to nedovolovaly limity těžby uhlí, ty byly na žádost Severočeských dolů prolomeny až v roce 2015. Předpokládá se, že povrchová těžba na katastrálním území bývalé obce Libkovice potrvá do roku 2030.⁵⁸

Je dobré zmínit, že Libkovice nemusely být poslední obcí, která by byla kvůli rozšiřování těžby hnědého uhlí zničena, několikrát namále měly i obec Horní Jiřetín a osada Černice (část Horního Jiřetína) nacházející se rovněž na Mostecku. S myšlenkou jejich zbourání v průběhu let koketovalo hned několik politiků. V roce 2015 došlo, alespoň prozatím, k ukončení dohadů, zda budou Horní Jiřetín a Černice zbourány či nikoliv. Tehdejší vláda 19. října 2015 sice rozhodla o prolomení tzv. územních limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách z roku

---

⁵⁶ Spurný, Matěj, Most do budoucnosti – laboratoř socialistické moderny na severu Čech, 1. vydání, Karolinum, Praha, 2016, 287 s., (s. 17-18, 27-28), ISBN 978-80-246-3332-9

⁵⁷ Krejčí, Václav, Most – zánik historického města, výstavba nového města, AA 2000, a. s., Ústí nad Labem, 2008, 263 s., (s. 141-143, 156), ISBN 978-80-254-3157-3

⁵⁸ Český rozhlas Sever, Severočeské doly začnou těžít uhlí pod bývalou obcí Libkovice - 25 let od zbourání obce [online]. [cit. 17.02.2020]. Dostupné z: <https://sever.rozhlas.cz/severoceske-doly-zacnou-tezit-uhli-pod-byvalou-obci-libkovice-25-let-od-zbourani-8110378>

1991 na lomu Bílina, ale těžební limity na lomu ČSA zůstaly nezměněny, což existenci Horního Jiřetína a Černic zachránilo. Avšak ani prolomení těžebních limitů na lomu Bílina neohrozí existenci žádné přilehlé obce, jelikož tehdejší vláda rozhodla, že těžba se musí zastavit 500 metrů od nejbližší obce.

Prozatímní neprolomení těžebních limitů na lomu ČSA však neznamená jistotu výše zmíněných sídel, že nebudou v budoucnu zbourány, jelikož tehdejší vláda ke svému rozhodnutí přidala dodatek, že se k tomuto rozhodnutí budou moct budoucí vlády vrátit a popřípadě dané rozhodnutí o neprolomení limitů změnit nebo zrušit a těžební limity prolomit.⁵⁹

8.4 Další způsoby zániku obcí

V této podkapitole zmíním další způsoby, jakými obce v průběhu historie našeho státu zanikaly, přičemž při vymezení určitého způsobu zániku zmíním i konkrétní obce, jež z těchto zmíněných příčin zanikly. Samozřejmě zde nezmíním všechny důvody, kvůli kterým obce přestaly existovat, protože v minulosti obce zanikaly mnoha různými způsoby, proto zmíním pouze ty nejčastější.

Jednou z nejčastějších příčin zániku obcí byla válka, díky ní zanikla na našem území celá řada obcí. Přesněji řečeno se jednalo o různá vojska, která během válek vyplenila řadu obcí, čímž zpečetila jejich osud. V následujících odstavcích uvedu pár příkladů.

Relativně podstatná část obcí, osad, hradů či jiných staveb částečně nebo úplně zanikla během husitských válek trvajících mezi lety 1419-1463. Jednou z takovýchto obcí byla i obce Konůvky, existence této středověké obce se datuje přibližně od 13. do 15. století a osudnou se jí podle archeologických nálezů staly právě husitské války.⁶⁰

Za zmínku stojí také třicetiletá válka, během které byly české země pleněny, a to především Švédy, ti do českých zemích vpadali opakovaně, přičemž je vždycky zpustošili. Tomuto pustošení neunikly mnohá města, obce, hrady, osady a další stavby, přičemž mnohé z nich zanikly natrvalo.⁶¹ Jednou z takovýchto zaniklých obcí byla i obec Křimín v dnešním okrese Kolín, kterou kolem roku 1645 vyplenili

---

⁵⁹ Ústecký deník, Limity těžby na lomu Bílina padly, u ČSA platí [online]. [cit. 18.02.2020]. Dostupné z: https://ustecky.denik.cz/zpravy_region/limity-tezbu-na-lomu-bilina-padly-u-csa-plati-20151019.html

⁶⁰ Hrady.cz, Konůvky – zaniklá ves [online]. [cit. 18.02.2020]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/index.php?OID=2698>

⁶¹ Valka.cz, Třicetiletá válka [online]. [cit. 18.02.2020]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/142-Tricetileta-valka>

a zpusořili právé řvédové, díky čemuř obec zanikla. Z obce prakticky nic nezbylo, jelikoř pobořené stavby v obci byly následně rozebrány kvůli stavebnímu materiálu pro okolní obec.⁶²

I okupace našeho území nacistickým Německem během 2. světové války způsobila trvalý nebo dočasný zánik několika českých obcí. Nejznámějším případem je obec Lidice. Lidice byly 10. června 1942 vypáleny a srovnány se zemí příslušníky SS, jako odvěta za úspěšný atentát na tehdejšího říšského protektora Protektorátu Čechy a Morava Reinharda Heydricha. Po původní vesnici nezůstala prakticky řádná památka, nacisté Lidice kompletně srovnali se zemí, včetně kostela sv. Martina, všechny rakve z místního hřbitova byly exhumovány a následně převezeny na neznámá místa. Z původních zhruba 500 obyvatel obce masakr přeřilo 143 lidických řen a 17 dětí, celkem 173 mužů včetně chlapců starřích 15 let, bylo na místě zastřeleno, děti, kromě pár vhodných k poněmčení a batolat do jednoho roku, byly cestou do vyhlazovacího tábora zavražděny plynem. Masakr Lidic nepřeřilo celkem 340 lidí. Stavba nových Lidic započala pár set metrů od původních Lidic v létě 1947, kdy byl polořen první stavební kámen nové obce, stavba prvních domů započala v květnu 1948.⁶³

Nacistické řádění srovnalo se zemí i další obce, jednou z nich byla i ne tolik známá obec Leskovice, ta se nacházela na Pelhřimovsku. Leskovice zpusořily na konci 2. světové války, konkrétně 5. a 6. května 1945, ustupující jednotky SS. Během svého řádění nacisté zabili 25 obyvatel obce. Řádění jednotek SS zastavil až příjezd jednotky wehrmachtu společně s povstalci z Pacova, zatímco jednotky SS z obce utekly, vojáci wehrmachtu a povstalci se pustili do haření požárů. Obec tímto pustořením na nějaký čas zanikla. Nakonec se ale obec podařilo obnovit prakticky na stejném místě, avřak už ne v původním půdorysu.⁶⁴

Po konci 2. světové války docházelo na území Československa k masivnímu zániku obcí, zejména kvůli odsunu německého obyvatelstva, jelikoř bylo v letech 1945-1947 vysídleno z území tehdejšího Československa zhruba 3 miliony Němců. Některé zdroje uvádí, ře v přímém důsledku nebo v souvislosti takového

---

⁶² Středočeská vědecká knihovna v Kladně, Křimín (Česko: zaniklá obec) [online]. [cit. 18.02.2020]. Dostupné z: https://ipac.svkkk1.cz/ar1-kl/cs/detail-kl_us_auth-0286854-Krimin-cesko-zanikla-obec/

⁶³ Česká televize – ČT24, Vypálení Lidic – symbol nacistické hrůzovlády [online]. [cit. 19.02.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1451909-vypaleni-lidic-symbol-nacisticke-hruzovlady>

⁶⁴ iDnes.cz/Zpravodajství, Na samém konci války změnili rozzuření Němci Leskovice v krvavé lázně [online]. [cit. 19.02.2020]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/vypalene-leskovice-do-serialu-zanikla-mista.A170817_345891_jihlava-zpravy_mv

ohromného úbytku obyvatel mohlo během i několika desítek let zaniknout až 3000 obcí, osad, samot a dalších objektů.⁶⁵

Jednou z obcí, která zanikla vysídlením obyvatelstva po 2. světové válce, byla i obec Nebovazy německy Nokowitz, v dnešním okrese Chomutov. První zmínka o obci se objevila už v roce 1281. Obci se stal osudný právě odsun německého obyvatelstva, ten předznamenal její zánik, jelikož se obec po odsunu nepodařilo dostatečně dosídlit a nově příchozí obyvatelé po čase zase brzy odcházeli. Obec oficiálně zanikla až v 1. polovině 70. let, kdy se odstěhoval i poslední její obyvatel. Na jejím bývalém území dnes stojí pouze jeden neobydlený dům, transformátor a opuštěný ovčín.

Na tomto případě můžeme vidět, že ne všechny takto zaniklé obce zanikaly bezprostředně po odsunu německého obyvatelstva, ale nějaký čas existovaly dál, avšak nově příchozí obyvatelé často pouze prodloužili existenci takovýchto obcí. Důvodem bylo, že počet lidí, kteří se do obcí nově stěhovali, nebyl dostatečný a obce začaly chátrat, takže nově příchozí obyvatelé své domovy zase brzy opustili, čímž dané obce stejně zanikly, akorát třeba i několik desítek let po odsunu německy mluvících obyvatel.⁶⁶

Pro některé obce a jiná sídla na našem území znamenal zánik vznik vojenských újezdů, jako příklad může posloužit vojenský újezd Hradiště, jenž se nachází na Karlovarsku. Vojenský újezd Hradiště byl zřízen rozhodnutím tehdejšího předsednictva československé vlády dne 4. března 1953. V současnosti představuje svou rozlohou největší výcvikový prostor v zemi.⁶⁷ Spolu se zřízením vojenského újezdu Hradiště zanikly desítky obcí, asi nejvýznamnější a nejznámější takto zaniklou obcí byla obec Doupov, dále můžu zmínit například Albeřice nebo Martinov. Vojenský výcvikový prostor Hradiště způsobil zánik i mnoha dalších objektů, jakými byly například různé samoty nebo mlýny.⁶⁸

---

⁶⁵ Česká televize – ČT24, První transport Němců předznamenal zánik tří tisíc obcí [online]. [cit. 19.02.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1289511-prvni-transport-nemcu-predznamenal-zanik-tri-tisic-obci>

⁶⁶ Zaniklé obce a objekty, Nebovazy [online]. [cit. 19.02.2020]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=1136309>

⁶⁷ Český rozhlas Karlovy Vary, Vojenský újezd Hradiště slouží 65 let a cvičí se tu stále častěji [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: <https://vary.rozhlas.cz/vojensky-ujezd-hradiste-slouzi-65-let-a-cvici-se-tu-stale-casteji-7633551>

⁶⁸ Zaniklé obce a objekty, Místa s důvodem zániku: Vojenský výcvikový prostor Hradiště (Doupov) [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: http://www.zanikleobce.cz/index.php?menu=11&duv=vvp_hradiste

9. Bývalá obec Ervěnice

Jelikož má bakalářská práce nese název Vznik a zánik obce rozhodl jsem se představit jednu konkrétní obec a stručně popsat její historický vývoj, počínaje vznikem až do úplného zániku. Obec jsem si vybral z důvodu, že v Ervěnicích žili moji prarodiče, kteří zde přečkali 2. světovou válku i následný odsun německého obyvatelstva, nakonec však museli obec kvůli těžbě hnědého uhlí opustit.

Dnes již zaniklá obec Ervěnice německy Seestadt se nacházela 11,5 kilometrů severovýchodně od Chomutova v nadmořské výšce 252 metrů. Její katastrální území mělo rozlohu 679 hektarů.

Pod Krušnými horami se v minulosti nacházelo velké jezero, to bylo v 17. století označeno Bohuslavem Balbínem jako největší jezero na našem území. Plocha jezera se však vlivem sedimentace postupem času zmenšovala, což zapříčinilo jeho rozdělení na několik menších jezer. V blízkosti tohoto jezera, popřípadě jezer, postupem času vznikaly různé obce, osady či samoty. V této oblasti se nacházela i obec Ervěnice.

Na území pozdějších Ervěnic původně vznikly 2 osady, které se po určitou dobu vyvíjely odděleně. Jednou z nich byla osada zvaná Fischergasse, jednalo se o rybářskou osadu, jež měla spolu se sousedními Komořany právo rybolovu ve zdejších vodách. O této osadě, jakožto samostatné osadě, nemáme příliš informací. Během času postupně splynula s druhou zmíněnou osadou. Tereziánský katastr uváděl roku 1757 Rybářskou ulici, což je český ekvivalent německého Fischergasse, stále jako samostatnou osadu.

Druhá osada se jmenovala See podle tehdejšího rytířského rodu See, ten měl sídlo ve zdejší tvrzi. Současně s německým názvem byl používán i český název Rvenice podle staroslovanského slova rvenica neboli příkop, pojmenování Ervěnice vzniklo díky chybné výslovnosti slova Rvenice. Pojmenování Seestadt se začalo objevovat až od 16. století.

O druhé osadě s původním jménem See, česky Rvenice, máme více informací. Tato osada byla pravděpodobně vybudována za účelem kolonizace zdejšího území Načeplukovým rodem. V začátcích existence osady zde byl postaven románský kostelík a sídlo zemana, na kterém byl mezi lety 1238-1253 uváděn Načeplukův syn Albert z Rvenic. Roku 1278 se již jednalo o trhovou osadu a kolem roku 1300 zde už byla vybudovaná kruhová tvrz s valem a palisádová ohrada.

Další významná událost pro Ervěnice následovala po bitvě na Bílé hoře, po které byly Ervěnice vypleněny, spolu s touto událostí přestaly být sídlem vrchnosti, panské sídlo díky tomu nebylo udržováno a následně zaniklo.

Roku 1654 žilo v Ervěnicích 11 sedláků, 19 chalupníků z nichž byl 1 švec, 1 kovář a 2 zahradníci, tímto pojmem se tehdy označovali drobní držitelé půdy, kteří nevlastnili svůj vlastní tažný dobytek.

V té době ještě samostatná osada Fischergasse byla obydlena 1 sedlákem a 19 chalupníky, z nichž bylo 7 rybářů, 1 tesař a 1 krejčí. Tyto údaje pocházely z Berní ruly, ta zachycovala stav v našich zemích po třicetileté válce.

Osada Fischergasse byla k 1. září 1678 při revizitaci Neudorfského panství na žádost Ferdinanda Viléma z Lobkovic připojena k Ervěnicím, zůstává proto záhadou, proč pozdější Tereziánský katastr uvádí Fischergasse jako samostatnou osadu.

Podle zprávy z roku 1754 získaly Ervěnice status města roku 1516. Purkmistr vykonával svou funkci vždy pouze 1 měsíc, poté svou funkci předal dalšímu purkmistrovi. Město disponovalo 9 radními, výběřčím daní, kontrolorem účtů a městským soudcem, tomu pomáhalo 9 přísedících. Pozemkové knihy se datují až do roku 1606.

Zajímavou kapitolu v historii Ervěnic tvořilo školství, první školní budova byla v obci postavena roku 1591, kvůli vzrůstajícímu počtu obyvatel byla roku 1845 postavena nová a větší škola, ta ale moc dlouho nevydržela, jelikož počet obyvatel stoupal rychleji, než se čekalo, a v letech 1892 až 1893 byla opět postavena nová a větší budova školy. Od roku 1756 se nějakou dobu vyučovalo německy i česky, roku 1898 požádala česká menšina o zřízení samostatné české školy. Tuto žádost podepsalo 61 rodičů, avšak německá většina proto neměla pochopení, takže ti, kteří žádost podepsali, byli spolu se svými rodinami vypovídaní z bytů, propuštěni z práce a 5 rodin bylo dokonce násilně vystěhováno z města. Tyto události ostatní na nějaký čas zastršily, avšak svou snahu Češi nevzdali, nová žádost na zřízení české školy byla podána roku 1906. Reakce byla stejná jako před lety, ze strany Němců následovalo zastršování a vystěhování z bytů, v průběhu boje za českou školu bylo z bytů takto vystěhováno okolo 70 českých rodin. Těmto rodinám poskytli útočiště nevypovězení čeští nájemníci a několik českých majitelů domů, většina se jich ale nastěhovala do tzv. Valentových domů. Stavitel Valenta vlastnil v Ervěnicích několik domů a byl původem Čech, měl ale značné dluhy, proto nabídl vystěhovaným Čechům své domy pod podmínkou, že mu české spolky finančně

pomohou. V roce 1909 byla česká škola nakonec otevřena.

Než se v Ervěnicích rozšířila těžba uhlí, většina zdejších obyvatel pracovala v zemědělství, pěstovali například brambory, řepu, píceňiny nebo dokonce všechny druhy obilí. Dobytek lidé chovali pouze pro vlastní spotřebu, chov slepic byl ale o poznání významnější.

Na konci 19. století měla v Ervěnicích zastoupení všechna řemesla. V družstvu řemeslníků bylo zaevidováno 74 řemeslníků a 69 obchodníků. Od roku 1847 působila v obci i jedna větší firma, ta se zabývala výrobou varhan a exportovala hlavně do Německa a Ameriky. V obci se nacházely i 3 mlýny a 10 hospod.

Koncem 19. století byl život v obci čím dál více ovlivněn těžbou hnědého uhlí. První důl nesl jméno Robert a byl otevřen roku 1885, v letech 1892 až 1896 vznikl důl Elly a v roce 1913 důl Hedvika. Uhlí, které zde bylo těženo, patřilo kvalitativně k nejlepším na celém Chomutovsku, proto dobře pronikalo na domácí i zahraniční trhy. *„Uhelná těžba u Ervěnic se stále rozvíjela a světová krize 30. let zde nezasáhla tak těžce jako na Mostecku, i když i zde nezaměstnanost prudce vzrostla“* (Binterová, 1996, 17).

V roce 1926 byla uvedena do provozu tepelná elektrárna nacházející se asi 250 metrů od dolu Hedvika, a právě ze zmíněného přilehlého povrchového dolu byl do elektrárny přivážen uhelný odpad, který spalovala. Tepelná elektrárna patřila ve své době mezi největší a nejmodernější podniky svého druhu v ČSR.

V letech 1940 až 1941, tedy za 2. světové války, byl v prostoru elektrárny zřízen zajatecký tábor pro italské, ruské a francouzské zajatce, včetně zajatých partyzánů ze Slovenska. Maximální kapacita tábora se pohybovala okolo 1500 osob, průměrně zde umíraly 2 osoby denně.

Dne 20. října 1944 a 16. prosince 1944 byly Ervěnice bombardovány, během bombardování bylo 34 domů zničeno, 6 domů silně poškozeno a 243 domů bylo poškozeno lehce. *„Při prvním bombardování bylo zasaženo také místní velitelství protiletadlové obrany a postavení protiletadlového dělostřelectva“* (Binterová, 1996, 18).

V Ervěnicích žilo také relativně velké množství Čechů v poměru ke zbytku obyvatelstva. V roce 1921 obývalo Ervěnice 1298 Čechů, do roku 1930 jejich počet stoupl na 2276. Dále bylo v obci evidováno 61 cizinců, 21 Židů a 14 lidí jiné národnosti, ostatní obyvatelé byli Němci. Vysoký podíl českého obyvatelstva se projevil i v tom, že ve 30. letech minulého století se zápisy ze schůzí městských

zastupitelských orgánů psaly německy i česky. Pro přesnější zobrazení vývoje počtu obyvatel v obci slouží níže uvedená tabulka.

Pro Ervěnice skončila 2. světová válka 8. května 1945, kdy zde byl ustanoven MNV neboli místní národní výbor. Poválečný odsun německého obyvatelstva se nevyhnul ani Ervěnicím, avšak oproti některým jiným obcím v regionu nebyl úbytek obyvatel tak markantní.

Koncem 50. let se k obci stále přibližovala těžba hnědého uhlí, z jedné strany to byl důl Čs. armády a z druhé důl Jan Šverma, tudíž nakonec došlo k nevyhnutelnému a obec musela stále se přibližujícím dolům ustoupit. Malá část Ervěnic na nějaký čas demolici přežila, protože byla roku 1960 připojena k obci Komořany, ale i tato část roku 1988 zanikla.

Na konci 50. let minulého století byla v nedalekém Jirkově vystavěna nová čtvrť nesoucí název Nové Ervěnice, právě sem se přestěhovala většina obyvatel Ervěnic, včetně části mé rodiny. Do tzv. Nových Ervěnic se ale nepřestěhovali všichni obyvatelé původních Ervěnic, malá část z nich se přestěhovala do sousedního Mostu.⁶⁹

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel a domů v Ervěnicích

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1930	1950	1970	1980
Počet obyvatel	980	1334	1979	2962	3579	5121	3372	116	98
Počet domů	164	171	184	227	265	498	469	12	10

Zdroj: Binterová, Zdena, Zaniklé obce Chomutovska IV. díl – v bývalém soudním okrese Jirkov, (s.19)

⁶⁹ Binterová, Zdena, Zaniklé obce Chomutovska IV. díl – v bývalém soudním okrese Jirkov, Okresní muzeum v Chomutově, 1996, 59 s., (s. 12-19), ISBN 80-238-1824-4

10. Závěr

Má bakalářská práce není orientována pouze na vznik a zánik obce, ale nabízí komplexní pohled na obec jako takovou, to znamená, že kromě problematiky vzniku a zániku obce jsem se věnoval také samotné definici pojmu obec, působnosti obcí, typům obcí, funkcím obce či orgánům obce. Ve své práci jsem se také zaměřil na jednu konkrétní obec, u které jsem popsal její chronologický vývoj včetně vzniku a zániku.

Začátek mé bakalářské práce se věnuje samotnému pojmu obec. Při charakterizování obce jsem použil více definic od různých autorů či různé právní předpisy. Tento způsob zpracování je dle mého názoru velmi zajímavý, jelikož čtenář může vidět, jak je totožný pojem definován hned několika způsoby. Dále může čtenář například posoudit, jak moc se současná definice liší od těch z 19. století.

V kapitole o funkcích obce jsem funkce vymezil ze sociologického i právního hlediska, včetně některých teorií popisujících funkce obce. Na tuto kapitolu navazuje kapitola nesoucí název Orgány obce, jak už název napovídá, jsou zde stručně definovány orgány obce počínaje zastupitelstvem obce až po obecní policii. Následně jsem se přesunul k působnostem obcí, zde je vysvětleno, co to vlastně působnost je, jaké působnosti existují a jaké kompetence obce v rámci jednotlivých působností vykonávají. Poté jsem vyjmenoval, jaké vlastně máme typy obcí a každý z těchto typů jsem stručně charakterizoval.

Ve druhé části mé bakalářské práce jsem konečně přešel k problematice vzniku a zániku obce. U vzniku obce jsem popsal 3 možnosti vzniku obce podle současné právní úpravy. Těmi zmíněnými 3 možnostmi jsou sloučení obcí, oddělení části obce a zrušení nebo změna vojenského újezdu.

U zániku obce jsem se soustředil hlavně na způsob, jakým obce zanikaly v minulosti. V této kapitole jsou rozebrány 2 hlavní důvody, kvůli kterým v minulosti u nás zanikaly obce, těmi důvody jsou vybudování vodní nádrže a těžba hnědého uhlí, dále jsem stručně zmínil a rozebral další způsoby zániku obcí v průběhu historie našeho státu, zmínit mohu například zánik obce z důvodu války nebo vzniku vojenského újezdu. Mimo toho jsem zde vymezil i zánik obce z důvodu sloučení obcí a připojení obce či obcí, těmito způsoby může obec zaniknout v dnešní době.

Na konci své bakalářské práce stručně popisují historický, územní a

populační vývoj dnes již zaniklé obce Ervěnice, včetně okolností jejího vzniku a zániku. Tuto obci jsem zvolil z důvodu, že moji prarodiče zde relativně dlouho bydleli, tudíž zažili i některé podstatné události, které Ervěnice ovlivnily, například odsun německého obyvatelstva po 2. světové válce nebo samotný zánik obce, kdy byli spolu s mnoha dalšími obyvateli vystěhováni do nově vzniklé čtvrti v nedalekém městě Jirkov s názvem Nové Ervěnice.

V úplném závěru jsem vypsal použité zdroje. Do příloh jsem ještě přiložil seznam zaniklých obcí v důsledku vybudování vodních nádrží a těžby hnědého uhlí, dále pak mapu krajských měst a vojenských újezdů nacházejících se v České republice, spolu s obrázky a fotografiemi některých obcí již zmíněných v mé bakalářské práci.

Díky zpracování tématu s názvem Vznik a zánik obce jsem prohloubil stávající a získal nové znalosti v oblasti veřejné správy, jež jsou pro můj studovaný obor důležité a rozhodně se neztratí. Mnou zvolené téma se mi zpracovávalo dobře a problematika vzniku a zániku obcí mě navíc i bavila, protože dle mého názoru budou obce vznikat a zanikat i v budoucnosti, byť ne v takovém množství jako v minulosti. Z těchto důvodů hodnotím povahu své bakalářské práce pozitivně.

11. Cizojazyčné resumé

My bachelor thesis isn't oriented only towards to the emergence and extinction of the village, but offers a comprehensive view of the municipality as such, which means that in addition to the emergence and extinction of municipalities, I also devoted to the definition of the concept of municipality, the scope of municipalities, types of municipalities, the functions of the municipality or the authorities of the municipality. I also focused to one particular village, which I described its chronological development including the emergence and extinction of this village.

The beginning of my bachelor's thesis is devoted to the concept of village. When I characterized the village, I used more definitions of various authors or legislations. In my opinion this processing method is very interesting, because reader can see, how it is possible to define the same concept several ways. Furthermore, for example, the reader can assess how much the current definition differs from definitions of the 19th century.

In chapter about functions of the municipality I had defined the functions from both sociological and legal aspects, including some theories describing the functions of the municipality. This chapter is followed by a chapter which is called authorities of the municipality, in this part of my bachelor thesis, the authorities of the municipality are briefly defined from the municipal council to the municipal police. Then I moved to scope of the municipality where I explained, what a scope is, what types of scope exist and what competences the municipality do within individual scopes. After that I listed the types of municipalities, each of which I briefly characterized.

In the second part my bachelor thesis I finally got to the issue emergence and extinction of the village. At emergence of the village I described 3 options emergence of the village according to current legislation. These 3 options that I mentioned are merger of municipalities, separation part of the municipality and cancellation or change of military area.

In the case of extinction of the village I focused mainly on the way which municipalities extinction in the past. In this chapter I first dealt with 2 main reasons for the extinction of municipalities in the past on our territory, those reasons are the construction of a water tank and the extraction of brown coal, then I I briefly defined other ways of extinction of municipalities during the history of our state,

for example I can mention war or the emergence of a military area. In addition, I also defined extinction of the municipality due to the merger of municipalities and connection of the municipality or municipalities.

At the end of my bachelor thesis I briefly describe historical, territorial and population development of the Ervěnice village including circumstances of its emergence and extinction of this village. Nowadays Ervěnice no longer exists. I choose this village because my grandparents lived there for a relatively long time therefore, they also experienced some of the major events that affected Ervěnice, such as the expulsion of the German population after World War II or the extinction of the village itself during which the inhabitants of the village were evicted to a newly formed district called Nové Ervěnice in the nearby town of Jirkov.

At the very end of my work I enclosed the literature which I used with list of defunct villages as a result of the construction of water tanks and brown coal mining. I have also added map of regional cities and map of military areas including pictures and photographs some municipalities already mentioned in my bachelor thesis.

Thanks to the elaboration of the topic the emergence and extinction of municipalities I improved my existing knowledge and gained new knowledge of public administration which is important for my field of study and certainly will not get lost. This topic worked well for me and I also enjoyed the issue of the emergence and extinction of municipalities, because in my opinion the municipalities will be established and disappear in the future, but not in such amount as in the past. For these reasons I evaluate nature of my bachelor thesis positively.

Klíčová slova:

Vznik obce, zánik obce, zákon, samospráva, obec, Ervěnice

Keywords:

Emergence of the village, extinction of the village, law, self-government, municipality, Ervěnice.

12. Použité zdroje

Knižní publikace:

- Balík, Stanislav, Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky, 1. vydání, Grada Publishing, a.s., Praha, 2009, 256 s., ISBN 978-80-247-2908-4
- Binterová, Zdena, Zaniklé obce Chomutovska III. díl – pod vodami vodní nádrže Nechranice, Okresní muzeum v Chomutově, 1995, 36 s., ISBN 80-238-1825-2
- Binterová, Zdena, Zaniklé obce Chomutovska IV. díl – v bývalém soudním okrese Jirkov, Okresní muzeum v Chomutově, 1996, 59 s., ISBN 80-238-1824-4
- Flögel, Jaroslav, Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a místní národní výbory, Praha: České zemské ústředí obcí, měst a okresů, 293 s., 1948
- Gallent, K., Gemeinde und Verfassung, Graz: Leykam-Verlag, 1978
- Geis, M.-E., Kommunalrecht, München: Verlag C.H. Beck, 2008
- CHANDLER, J. A., Místní správa v liberálních demokraciích: úvodní náčrt, 1. vydání, Brno, 264 s. 1998, Doplněk, ISBN 80-7239-023-6
- Kala Václav, Příkryl Jan, Vraný Jiří, Správa a samospráva obce, 1. vydání, Naše vojsko, Praha, 1992, 112 s., ISBN 80-206-0237-2
- Kopecký, Martin, Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, Wolters Kluwer ČR, a.s., Praha, 2010, 377 s., ISBN 978-80-7357-561-8
- Koudelka, Zdeněk, Obce a kraje – podle reformy veřejné správy v roce 2001, 2. aktualizované a doplněné vydání, Linde, a.s., Praha, 2001, 423 s., ISBN 80-7201-272-X
- Krejčí, Václav, Most – zánik historického města, výstavba nového města, AA 2000, a. s., Ústí nad Labem, 2008, 263 s., ISBN 978-80-254-3157-3
- Pražák, Jiří, Rakouské právo ústavní, Část první – Ústava obecní, Praha: Jednota právnická, 1900
- Spurný, Matěj, Most do budoucnosti – laboratoř socialistické moderny na severu Čech, 1. vydání, Karolinum, Praha, 2016, 287 s., ISBN 978-80-246-3332-9

Zákony a jiné právní předpisy:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 18.11.2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 20.01.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 06.02.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

Zákon č. 367/1990 Sb., zákon České národní rady o obcích (obecní zřízení). Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 11.02.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-367>

Zákon č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů). Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 14.02.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-15>

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. [cit. 25.11.2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-48#f2901408>

Internetové zdroje:

MŠMT, FAQ – Často kladené otázky [online]. [cit. 25.11.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/faq-casto-kladene-otazky-1>

Rok v obci, Přenesená působnost obce [online]. [cit. 25.01.2020]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/34--prenesena-pusobnost-obce/>

Portál územního plánování obce, Městys [online]. [cit. 01.02.2020]. Dostupné z: https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp#index_3

Armáda ČR, Informace o vojenských újezdech [online]. [cit. 14.02.2020].
Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>

Optimalizace vojenských újezdů, (s. 31) [online]. [cit. 14.02.2020]. Dostupné z:
<https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=90284&pdf=1>

Rok v obci, Vznik a zánik obce [online]. [cit. 16.02.2020]. Dostupné
z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/28-vznik-a-zanik-obce/>

Vyhodnocení protipovodňové ochrany Královéhradeckého kraje, Významné
vodní nádrže [online]. [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/ppo/index.html?popis.htm>

Zaniklé obce a objekty, OBCE, OSADY, SAMOTY / OBJEKTY [online]. [cit.
16.02.2020]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/>

Český rozhlas Sever, Severočeské doly začnou těžit uhlí pod bývalou obcí
Libkovice - 25 let od zbourání obce [online]. [cit. 17.02.2020]. Dostupné
z: <https://sever.rozhlas.cz/severoceske-doly-zacnou-tezit-uhli-pod-byvalou-obci-libkovice-25-let-od-zbourani-8110378>

Ústecký deník, Limity těžby na lomu Bílina padly, u ČSA platí [online]. [cit.
18.02.2020]. Dostupné z: https://ustecky.denik.cz/zpravy_region/limity-tezbu-na-lomu-bilina-padly-u-csa-plati-20151019.html

Hrady.cz, Konůvky – zaniklá ves [online]. [cit. 18.02.2020]. Dostupné
z: <https://www.hrady.cz/index.php?OID=2698>

Valka.cz, Třicetiletá válka [online]. [cit. 18.02.2020]. Dostupné
z: <https://www.valka.cz/142-Triceteleta-valka>

Středočeská vědecká knihovna v Kladně, Křimín (Česko: zaniklá obec) [online].
[cit. 18.02.2020]. Dostupné z: https://ipac.svkkl.cz/ar1-kl/cs/detail-kl_us_auth-0286854-Krimin-cesko-zanikla-obec/

Česká televize – ČT24, Vypálení Lidic – symbol nacistické hrůzovlády [online].
[cit. 19.02.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1451909-vypaleni-lidic-symbol-nacisticke-hruzovlady>

iDnes.cz/Zpravodajství, Na samém konci války změnili rozzuření Němci
Leskovice v krvavé lázně [online]. [cit. 19.02.2020]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/vypalene-leskovice-do-serialu-zanikla-mista.A170817_345891_jihlava-zpravy_mv

Česká televize – ČT24, První transport Němců předznamenal zánik tří tisíc obcí [online]. [cit. 19.02.2020]. Dostupné

z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1289511-prvni-transport-nemcu-predznamenal-zanik-tri-tisic-obci>

Zaniklé obce a objekty, Nebovazy [online]. [cit. 19.02.2020]. Dostupné z:

<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=1136309>

Český rozhlas Karlovy Vary, Vojenský újezd Hradiště slouží 65 let a cvičí se tu stále častěji [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné

z: <https://vary.rozhlas.cz/vojensky-ujezd-hradiste-slouzi-65-let-a-cvici-se-tu-stale-casteji-7633551>

Zaniklé obce a objekty, Místa s důvodem zániku: Vojenský výcvikový prostor Hradiště (Doupov) [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z:

http://www.zanikleobce.cz/index.php?menu=11&duv=vvp_hradiste

13. Přílohy

Seznam zcela nebo částečně zaniklých obcí, osad a samot v důsledky vybudování vodních nádrží

Vodní nádrž Přísečnice: Bílý dvůr, Dolina, Kotlina, Přísečnice, Rusová, Seligovy Domy

Vodní nádrž Křimov: Menhartice

Vodní nádrž Nechanice: Dolany, Běšice, Drahonice, Čermníky, Lomazice, Chotěnice, Vikletice, Nechanice

Vodní nádrž Újezd: Kyjice, Újezd

Vodní nádrž Fláje: Fláje

Vodní nádrž Hracholusky: Dolany, Těchodely

Vodní nádrž Jesenice: Malá Všeboř, Jesenice, Dřenice

Vodní nádrž Lipno: Dolní Borková, Dolní Vltavice, Frýdava, Frymburk, Horní Borková, Hory, Hrdoňov, Jenišov, Hůrka, Lipno, Jestřábí, Lužní závod, Nivský mlýn, Nové Domky, Rybářské Domky, U Ohlmana, U Vltavy, U Řehoře, Vltavská Chalupa, U Ohlwagnera

Vodní nádrž Hněvkovice: Buzkov, Jaroslavice, Purkarec, Pardovice, Schoř, U Bočků, U Marečků

Vodní nádrž Kamýk: Břehy, Na Emiliance, Na pakostě, Na podkově, Proudkovice, Šefrovna, U Hupticha, Voznice, Žebrákov

Vodní nádrž Kořensko: Kořensko

Vodní nádrž Lučina: Lučina, Hollinghof

Vodní nádrž Orlík: Bezík, Brousek, Koledera, Korce, Luh, Návoz, Políčko, Těchnice, Topínka, Zbenické Zlatkovice, Boudy, Břehy, Hladná, Horní Lipovsko, Rejsíkov, Cukava, Černý vír, Červená nad Vltavou, Dolní Lipovsko, Harec, Jelec, Jílovec, Jistec, Kostelecké Břehy, Křešina, Kučeravý, Letošnice, Luh, Mošovice, Orlické Zlatkovice, Podolsko, Podskalí, Přívoz, Radava, Saník, Slavík, Sobědražské břehy, Solnice, Svatá Anna, Šimek, U Grešličky, U Petříčka, U

Řežábka, U Rybáka, U Staňků, U Švihlíka, U Urycha, U Vlků, Velký Vír, Žďákov u Chrástu

Vodní nádrž Rozkoš: Domkov, Rozkoš, Šeřeč

Vodní nádrž Slapy: Babor, Hruškov, Kocanda, Mlýny, Povalilka, Smrčina, Ústí, Vestec, Živohošť, U Rabiňáka, Bučily, Bukevnice, Buzice, Cholín, Kobylníky, Kovárna, Královská, Luhy, Moráň, Oboz, Přívozec, Rybárna, Sejce, Smilovice, Trenčín, Vymyšlenka, Záběhlice, Zrůbek, Zvírotice, Ždán, Županovice

Vodní nádrž Žlutice: Dolánky, Skoky, Mlyňany

Vodní nádrž Vír: Chudobín, Hamry, Korouhvice

Vodní nádrž Želivka: Borovsko, Dolní Kralovice, Hrádek, Libčice, Příseka, Žibřidovice, Švihov, U brodu, U husarů, Zámostí, Budeč, Staré Hamry, Zahradka

Vodní nádrž Vranov: Bítov

Vodní nádrž Nové Mlýny: Mušov

Seznam zcela nebo částečně zaniklých obcí, osad a samot v důsledku těžby hnědého uhlí

Okres Chomutov: Ahníkov, Brančíky, Brany, Bystřice, Čachovice, Důl Ondřej, Důl Rafael, Kralupy u Chomutova, Krbice, Libouš, Lužice, Michanice, Milžany, Naší, Prahy, Přezetice, Pruněrov, Račice, Tušimice, Vrchnice, Zásada, Dřínov, Kundratice, Nové Sedlo nad Bílinou, Podhůří

Okres Louny: Třískolupy

Okres Most: Albrechtice, Bylany, Čepirohy, Čtrnáct Dvorců, Dolní Jiřetín, Dolní Litvínov, Důl Eliška, Důl Robert, Ervěnice, Grohmannův Důl, Holešice, Hořany, Jezeří, Kamenná Voda, Komořany, Konobře, Kopisty, Kvido, Libkovice, Lipětín, Lom, Starý Most, Pařidla, Pláň, Pohlody, Rudolice nad Bílinou, Růžodol, Skyřice, Slatinice, Souš, Stránce, Střimice, Šenbach, Třebušice, Velebudice, Vršany, Židovice

Okres Teplice: Doly Alexandr, Drahůnky, Důl Adolf-Marie a Trojice, Důl Amálie II. a III., Důl Apollo, Důl Barbora, Důl Františka, Hajniště, Hrdlovka, Kocourkov, Ledvice, Liptice, Malý Dvůr, Pohradice, Pokrok, Staré Chotějovice, Staré Verneřice, Staré Zabuřany, Žichlice

Okres Karlovy Vary: Nové Chalupy

Okres Sokolov: Alberov, Am Hammel, Bukovany, Chalupy na Pastvišti, Čistá – obec, Dolní Pískovec, Dolní Rozmyšl, Dvory, Geyerau, Habartov, Hammergut, Haselhöfe, Horní Rychnov, Jehličná, Jeteliště, Kolonie Hahnemannova, Kytlice, Lesík, Lipnice, Lísková, Lvov, Milešov, Mýtina, Nové Sedlo, Podhoří, Reuth, Smolnice, Stará Chodovská, Steinloh, Tisová, Týn, U Voglerů, V úžlabí, Vítkov, Vřesová

Okres Ústí nad Labem: Děloud, Horní Varvažov, Hrbovice, Kamenice, Lochočice, Nedvědice, Otovice, Podhoří, Rabenov, Roudné, Tuchomyšl, Užín, Varvažov, Vyklice, Zalužany ⁷⁰

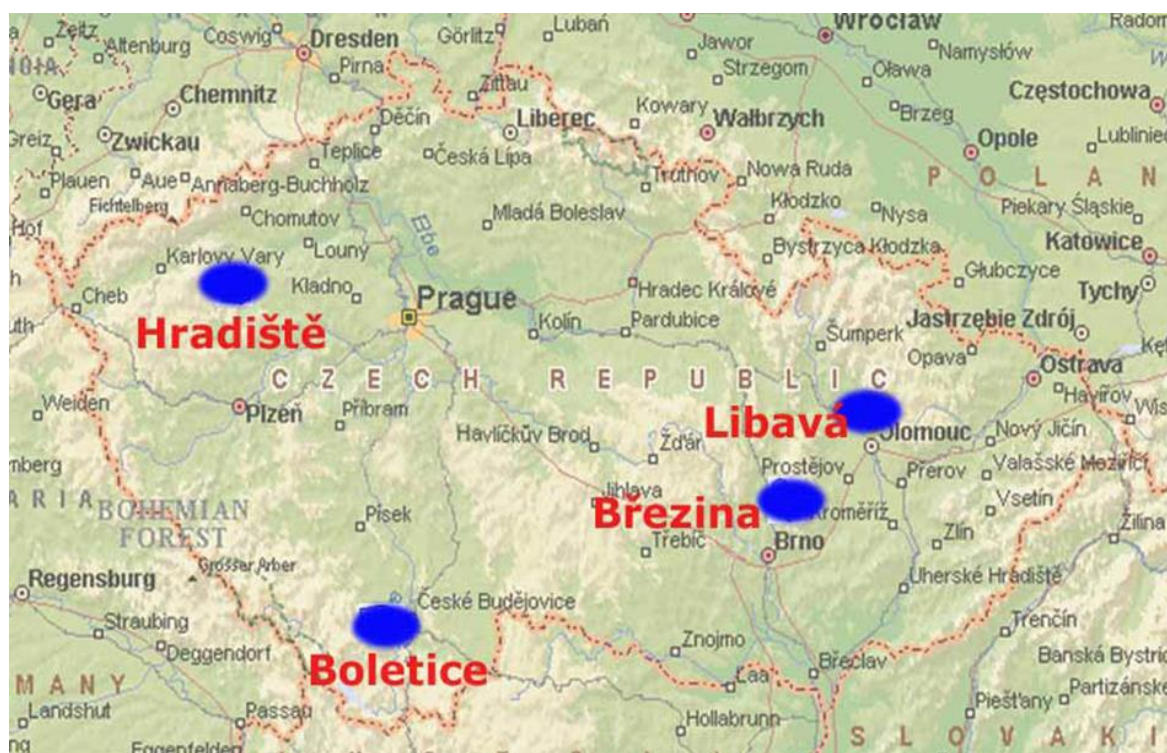
⁷⁰ OBCE, OSADY, SAMOTY / OBJEKTY – Zaniklé obce [online]. [cit. 25.02.2020]. Dostupné z: <http://www.zanikleobce.cz/>

Obrázková příloha č. 1: Mapa krajů a krajských měst

Zdroj: <https://kapselshalflanghaarz.blogspot.com/2019/05/mapa-cr-kraje-krajska-mesta.html>

Obrázková příloha č. 2: Mapa vojenských újezdů v ČR

Zdroj: <http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>

Obrázková příloha č. 3: Vodní nádrž Nechranice

Zdroj: <https://www.turistika.cz/mista/vodna-nadrz-nechranice/detail>

Obrázková příloha č. 4: Přesouvání kostela Nanebevzetí Panny Marie v roce 1975

Zdroj: <https://www.e-region.cz/special/500-let-kostela>

Obrázková příloha č. 5: Lom ČSA, u kterého nedošlo k prolomení limitů, těžba v tomto lomu bude tedy zanedlouho ukončena, v popředí se nachází zámek Jezeří

Zdroj: <http://www.svetplnyenergie.cz/jiretin-by-musel-zmizet-prakticky-cely.html>

Obrázková příloha č. 6: Bourání Libkovic, obec Libkovice byla poslední obcí na našem území, která musela ustoupit těžbě hnědého uhlí

Zdroj: <http://www.ibraphoto.net/galerie-libkovice.html>

Obrázková příloha č. 7: Bývalá obec Ervěnice

Zdroj: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=65677>

Obrázková příloha č. 8: Nové Ervěnice, čtvrť ve městě Jirkov

Zdroj: <https://www.k-report.net/ukazobrazek.php?soubor=1136385.jpg&stranka=1>